CASE, MOBILĂ, UTILAJE

Firme din Ungaria, R.D.G., Cehoslovacia, Finlanda, R.F.G. și din alte țări au propus o gamă largă de construcții și materiale de construcție dintre cele mai felurite: proiecte de stadioane, acoperăminte pentru terenuri de sport, plăci fonoabsorbante cu performanțe înalte, cupole care amplifică lumina naturală și economisesc energia electrică și case. Case de tot felul: cu multe etaje sau doar cu parter, demontabile sau pe roți, unele produse bloc în fabrică astfel că pot fi plasate și montate oriunde (un fel de containere de locuit), case cu pereți din cele mai diverse materiale — lemn și aluminiu, mase plastice și hîrtie — care se spală și nu trebuie zugrăvite etc. Și apoi — nenumărate tipuri de mobile pentru hoteluri, baruri și bistrouri, de aparate pentru bucătărie și restaurante (între altele — o mașină de spălat vase cu o productivitate de 3 600 farfurii pe oră) și multe altele.

Și cum o olimpiadă este locul de întîlnire a zeci de mii de oameni (sportivi și suporteri), care trebuie nu numai să locuiască, să mănînce, să călătorească dintr-un loc în altul, ci și să

corespondeze, la care se adaugă un mare număr de ziariști, ce transmit de cîteva ori pe zi comentariile lor, multe firme, în special din Anglia și S.U.A., au prezentat cele mai moderne aparate de triere a scrisorilor, de francare, de transmisie a telegramelor, teleimprimatoare etc. Și printre ele — instalații ce reproduc fidel „caligrafia" oricărui om transmițînd astfel textul la orice distanță, precum și aparate de telefon care — între altele — dau solicitatorului orice informație, memorizează apelurile la care inițial nu s-a răspuns și le repetă, înregistrează mesaje etc. Iar pe lîngă toate acestea, fiecare din cele 22 de țări s-au întrecut în a prezenta un larg inventar de obiecte necesare practicării diferitelor sporturi, de la rachete de tenis, la iahturi, de la costume de călărie la bocanci de fotbal, de la prăjini de sărit la ochelari pentru înotători și multe altele.

Aminteam la început că pînă la Olimpiada '80 mai sînt trei ani. Oare în acest răstimp toate creațiile tehnice prezentate acum nu vor fi depășite de alte realizări ce vor apare ulterior? Firește, acest lucru este posibil, ba chiar aproape cert. Tocmai de aceea, fiecare firmă și-a rezervat programe de perfecționare a produselor lor, produse pe care le vor prezenta, în variante modernizate, la expozițiile similare ce se vor repeta — după cum anunță revista „Nauka i jizni" — în 1978 și în 1979. Și se poate afirma de pe acum că noua competiție a științei și tehnicii dedicate sportului, stadioanelor, va înregistra noi performanțe, noi recorduri. Așa cum se întîmplă la orice competiție olimpică.

DAN LĂZĂRESCU
desene TIA PELTZ

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

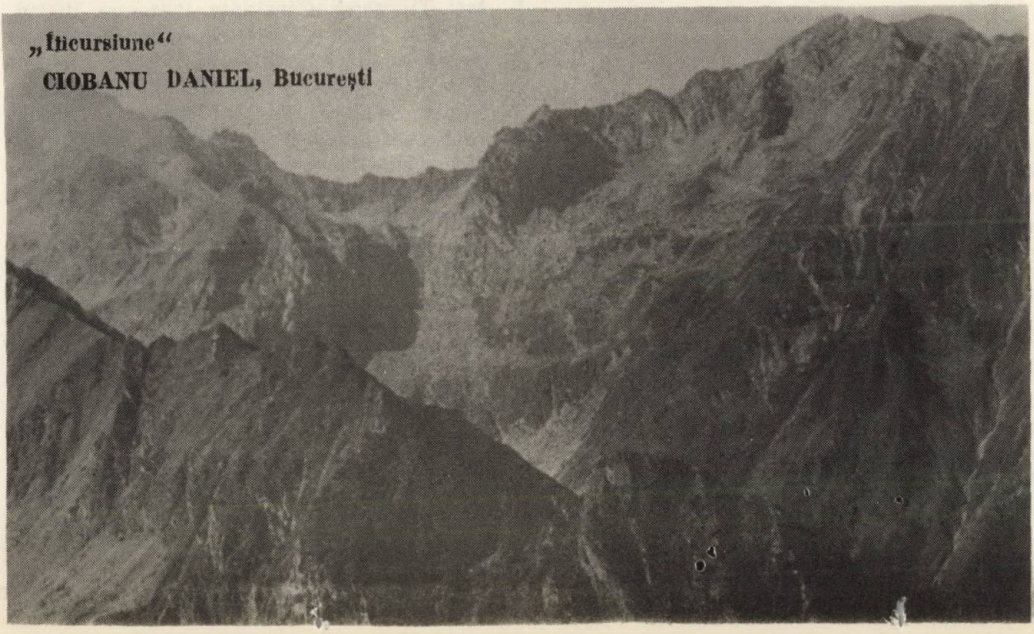

„Incursiune"
CIOBANU DANIEL, București

DIN ISTORIA RUGBI-ului

• Inventatorul jocului cu balonul rotund • Rugbiul nu-i britanic ci... italian • Evoluția balonului rotund • Primul meci din România • Un campionat național cu trei echipe • Dezvoltarea rugbiului românesc în ultimele trei decenii • România în ierarhia rugbiului internațional.

• **O placă de marmură,** așezată pe zidurile colegiului din orașul engez Rugby, imortalizează anul 1823 și numele lui William Webb Ellis, omul care a inventat jocul cu „balonul oval". Norris Ellison, jucător de rugbi din deceniile 2 și 3 ale veacului nostru, consideră că sportul căruia i-a dedicat cei mai frumoși ani ar fi putut lua naștere și fără inovația lui Webb, deoarece o modalitate asemănătoare de joc exista de mult în Italia. Englezii n-au făcut altceva decît să pună la baza sportului, împrumutat de la italieni, spiritul de disciplină și organizare, specific lor. Cele mai bune mingii de rugbi se confecționau, desigur, în orașul Rugby. Primul meșter de mingi a fost William Gilbert, care a utilizat în acest scop băşica de porc (după modelul căreia balonul a luat forma cunoscută). Apoi le-a făcut din piele. După cîtva timp, inventatorul Lindon a realizat mingii cu cameră de cauciuc. Primul club de rugbi s-a înființat în anul 1839 în orașul care a dat numele acestui sport, pentru ca în anul 1847 să fie elaborat, tot acolo, și primul regulament de joc, conținînd 37 de articole. Jocul de rugbi s-a răspîndit în întreaga Anglie, apoi treptat în coloniile imperiului britanic, mai cu seamă în Noua Zeelandă, Australia și Africa de Sud. Apoi a ajuns în Franța.

• **În anul 1900,** jocul cu balonul oval a început să fie practicat și în țara noastră, în general de către studenți. Dar lucrurile mergeau destul de greu. În primul rînd lipseau echipamentul adecvat și, lucrul cel mai important, mingiile. În 1900 nu exista de pildă, în țară decît un singur balon de rugbi. De asemenea, nu existau terenurile adecvate, ceea ce constituia o mare piedică. Dar, în ciuda acestor mari greutăți, iubitorii noului sport jucau și se antrenau vara și iarna la Șoseaua Kiseleff, pe un fost maidan, destul de rudimentar amenajat.

• **Un așa-zis campionat** a început să se desfășoare prin anul 1914, cu un număr de trei echipe: Tenis Club, Sporting Club, Rugbi Club. Prima ediție a fost cîștigată de Sporting Club, care a învins pe Rugbi Club, cu 9—3 și pe Tenis Club cu 14—8. Din rîndul acestor echipe au fost selecționați și jucătorii reprezentativei României, prezentă în anul 1919, pentru prima oară, într-o competiție internațională, la marele turneu „Cupa interaliată" de la Paris. Dar pentru noi turneul din Franța a însemnat o mare decepție. Scoruri dezastruoase au punctat fiecare meci. De altfel nici în următorii 30 de ani echipa României nu a învins nici o reprezentativă străină, cu excepția Olandei și Cehoslovaciei. Înainte de anul 1944, niciodată numărul echipelor de rugbi din România n-a depășit cifra de 10, iar cel al jucătorilor legitimați de 250. Aceste condiții explicau și valoarea scăzută a rugbiului nostru.

• **În ultimele trei decenii** rugbiul românesc a cunoscut un mare reviriment. Iau ființă echipe în numeroase centre industriale și universitare, se dezvoltă baza sportivă, iau naștere centre de antrenament, sînt organizate cursuri de perfecționare pentru sportivii de performanță, antrenori și arbitri etc. Campionatul țării devine o competiție puternică, cu caracter permanent, care polarizează atenția unui număr din ce în ce mai mare de iubitori ai sportului cu „balonul oval". Astăzi, rugbiul se practică în întreaga țară, marile centre ale acestui sport fiind Cluj-Napoca, Iași, Timișoara. Constanța, Petroșani, Bîrlad, Sibiu și altele. Echipe de rugbi au luat de asemenea ființă la Oltenița, Pitești, Ploiești, Galați, Medgidia, Cernavodă, Brăila, Suceava, Tecuci, Săvinești, Săcele, Tîrnăveni, Lupeni, Craiova, Drobeta-Turnu-Severin, Bîrlad, Buzău, Gura Humorului ș.a., cele mai bune dintre ele fiind promovate în divizia A a campionatului național.

• **Această remarcabilă atenție** acordată dezvoltării rugbiului ne-a adus în ultimii ani satisfacția afirmării noastre pe plan internațional. Victorii ale echipelor românești în Franța, Anglia, Noua Zeelandă, în Cupa Europei, fac acum ca rugbiul din țara noastră să fie plasat la un loc fruntaș în ierarhia mondială.

MIHAIL NICULESCU

Ce știm despre
STRATUL DE OZON AL ATMOSFEREI

● Ce se întîmplă cînd se înregistrează concentrații de ozon superioare celor obișnuite ● O pavăză eficace împotriva razelor ultraviolete ● Freonul — un dușman de temut ● Zonele verzi, adevărate baricade naturale

Ozonul este un gaz care se prezintă sub două aspecte. Fiind o modificare a oxigenului, acest gaz e instabil și toxic. Într-un anumit sens, mai otrăvitor decît stricnina și chiar decît sărurile de cianură de potasiu. Conținînd trei atomi de oxigen într-o moleculă, ozonul „se eliberează" ușor de unul dintre atomi care poate produce efecte dezastroase. Oxigenul atomic este într-adevăr un oxidant foarte puternic. Proprietățile de oxidare ale ozonului sînt larg utilizate de către chimiști. Acest gaz servește la dezinfectare, albire, desodorizare și la sterilizarea aerului pentru astmatici. S-a stabilit de mai mult timp că epurarea apei potabile prin ozonizare e mult mai eficace decît tratarea cu clor: ozonul ucide numai bacteriile și virușii — de o sută de ori mai repede decît clorul — fără a formă soluții toxice pentru populația de pe malul apelor. El distruge resturile de pesticide și de detergenți și dispare fără să lase nici un gust sau miros. Avem de-a face, așa dar, cu ozonul-prieten. Să vedem și ipostaza opusă. În a doua jumătate a anilor '40 vînzătorii de cauciucuri de automobil din Los Angeles au constatat apariția — neașteptată — a unor fisuri la pneurile stocate în depozite. Băile de cauciuc, atunci pe placul gospodinelor, ieșeau din uz după un an, deși erau garantate pentru cinci. S-au întreprins, firește, imediat cercetări care au stabilit un lucru cu totul ciudat: cauciucul era devorat de ... ozon! Gazul se constituia deasupra orașului Los Angeles în urma unei combinații chimice dintre lumina solară, hidrocarburi și oxizi de azot. Ultimii doi compuși proveneau din gazele de eșapament de la automobile. Ozonul devenea tot mai agresiv. El provoca arsuri în răzoarele de salată și spanac din ferme, ataca pomii și florile din orașe. În ce-i privește pe oameni, asmaticii, care-și datorau salvarea aerului ozonat, au fost primii afectați de acest gaz. Cîțiva ani mai tîrziu, bolile pulmonare s-au răspîndit îngrijorător. Emfizemul pulmonar și maladiile cardiace s-au transformat în „epidemii".

Dar pericolul nu se semnala doar la Los Angeles; produsele reacției fotochimice începeau să polueze aerul și în alte regiuni. Concentrații de ozon superioare față de cele obișnuite au fost înregistrate în orașe din statul New-York, în nordul Mexicului, la Sidney, oraș situat pe coasta oceanică și chiar deasupra Atlanticului.

PAVAZA FRAGILĂ A TEREI. Oricît de perfid ar fi însă ozonul, fără prezența lui n-ar fi existat, poate, nici o ființă umană pe planeta noastră, căci stratul pe care-l formează în atmosferă (20—40 km) păzește toate organismele vii de efectul nociv al razelor ultraviolete. Acum cîteva miliarde de ani pătura ozonată nu exista de-asupra Pămîntului. Lipsită de oxigen, atmosfera reprezenta un amestec de vapori de apă, gaz carbonic, metan și alte elemente. Razele soarelui sfărîmau moleculele de apă: hidrogenul, cel mai ușor gaz, fugea în spațiu, oxigenul atomic devenea molecular apoi se transforma în ozon. Au fost emise mai multe ipoteze privind originea oxigenului în atmosferă terestră; una din ele o vom descrie mai jos. Pe de altă parte, cea mai răspîndită dintre ultimele teorii este aceea care condiționează apariția atmosferei oxigeno-azotate de funcțiile vitale ale plantelor, mai precis algele albăstrii-verzui. Oricum, stratul de ozon de la 20-40 km altitudine este o pavăză eficace contra razelor ultraviolete ale Soarelui. Semnalăm în treacăt că aceste raze au participat într-un anumit moment la constituirea aminoacizilor. Cu timpul, aminoacizii au fuzionat în molecule complexe, apăruse viața și radiația devenea deja un pericol mortal. Atunci, stratul de ozon a luat apărarea biosferei. „Pătura salvatoare de gaz per-

nicios" — definiție paradoxală, dar exactă a pavăzei ozonate — e foarte rarefiată. Ea nu împiedică în nici un caz ca această cuirasă să primească quasi-totalitatea impactului razelor ultraviolete.

Să presupunem acum că stratul ozonat s-a epuizat. Ce se va întîmpla cu animalele și cu lumea vegetală de pe Terra? Dar cu omenirea? S-ar putea ca tumorile maligne ale pielii să devină mai frecvente. Reacțiile fotosintezei în plantele verzi ar putea fi perturbate, iar animalele afectate de mutații neprevăzute. Avînd facultatea de-a pătrunde la zeci de centimetri în apă, razele ultraviolete pot distruge microorganismele marine, ceea ce ar priva lanțul alimentar al Oceanului mondial de elementul său esențial. Scutul de ozon este însă, din fericire, destul de stabil.

BIOSFERA ȘI FIXATIVUL PENTRU PĂR. Și totuși oamenii trebuie să fie foarte atenți ca nu cumva să se epuizeze cuirasa noastră. Avioanele supersonice par să devină aparatele viitorului. Dar fiecare din aceste jeturi pot lăsa o urmă de vapori de apă condensată și de gaz de eșapament. Vaporii de apă intră în reacție cu ozonul și-l distrug. Savanții au stabilit că 500 avioane care zboară continuu timp de un an în stratosferă sînt în stare să ne lipsească de jumătate din stratul de ozon! De aceea, din inițiativa statelor iubitoare de pace experiențele termonucleare, sînt interzise în cea mai mare parte dintre țări. Militantismul acestor state este îndreptățit printre altele și de faptul că fiecare din experiențele nucleare degajă o imensă cantitate de căldură care aduce deteriorări învelișului nostru de ozon.

Mai există însă și alte modalități de a prejudicia fragila pavăză a Terrei. E vorba de inofesivele „bombe" de aerosol conținînd deodorante, substanțe care împrospătează aerul, fixative pentru păr etc. În aceste tuburi există freon, un fluid în sine inofensiv. Dar după ce e răspîndit în aer, produsul din tub urcă în straturile înalte ale atmosferei unde cade pradă razelor ultraviolete. Acestea din urmă gonesc atomii de clor din freon. Pentru ozon, clorul liber e moarte sigură: el absorbe cu aviditate „stratul salutar" din ozonul stratosferei. Și atunci, ce-i de făcut? Să se înceteze fabricarea aerosolilor? Dacă producția lor ar crește în ritmul de 10 la sută pe an — în mileniul viitor stratul de ozon se va micșora cu o cincime... Cu toate acestea, din nou nu trebuie să ne neliniștim.

APĂRAȚI-MĂ! Stratul de ozon de deasupra planetei noastre nu este uniform. Grosimea lui depinde de anotimp, de latitudine și de vreme. Să presupunem că fișii de ozon se întind cîteodată pînă la suprafața Terrei. Nu e exclus ca ozonul să circule din troposferă către înaltele straturi din atmosferă. În acest caz, subțierea păturii protectoare este mai devreme sau mai tîrziu compensată și aceasta datorită în special, pădurilor care ne procură aer proaspăt. În ansamblul problemelor ecologice, o mare importanță se atribuie astăzi „protecției verzi". Unele state au luat măsuri energice de protecție a naturii mai ales în orașe. Parcurile și pădurile formează adevărate baricade în jurul orașelor, „plămînii verzi" prin care respiră.

O problemă realmente universală referitoare la ozon, precizează în încheiere revista „Sputnik", este efectul lui asupra condițiilor meteorologice. Absorbind razele ultraviolete ale Soarelui, stratul de ozon devine un enorm calorifer al stratosferei și, în consecință, al straturilor inferioare. Pe de altă parte, pînza ozonată împiedică fuga căldurii terestre. Orice schimbare de regim de temperatură controlat de ozon riscă să perturbe ciclurile sezoniere ale vegetației, să provoace înaintarea sau retragerea pustiurilor, să modifice nivelul mărilor. Ceea ce-i face astăzi pe oamenii de știință extrem de atenți la influența păturii de ozon asupra climei. Nu cumva am subestimat, se întreabă ei, rolul meteorologic al scutului de ozon? Și tot ei, oamenii de știință, avertizează asupra semnalului lansat de ozon: „apărați-mă!

Sfaturi practice

• Ochelarii *nu se aburesc cînd se schimbă temperatura, de la frig la cald, dacă, în prealabil, îi ungem cu glicerină pură și apoi îi ștergem bine cu o bucată textilă moale și uscată.*

*

• Perîile de haine *se curăță bine dacă părul îl înmuiem în gălbenuș de ou și apoi lăsăm să se usuce. Operațiunea următoare constă în frecarea părului. Toată murdăria prinsă de păr cade cu gălbenușul de ou uscat. Nu se recomandă introducerea perîilor de haine în apă, deoarece se înmoaie părul și la curățirea hainelor nu mai dă rezultatul scontat.*

*

• Gustul *rînced al untului dispare dacă îl frămîntăm bine în lapte dulce și apoi îl spălăm în apă rece și curată.*

*

• Florile din vază *care au început să se veștejească, își revin dacă înmuiem cozile (în proporție de 2/3) în apă fiartă și le ținem pînă constatăm o înviorare. Le scoatem. Partea din cozi ce am introdus-o în apă fiartă o tăiem și restul le punem în vază, în apă rece.*

*

• Mașina de călcat *nu mai ruginește dacă, după fiecare întrebuințare, cînd este încă caldă, o frecăm cu stearină (rămășițe de la lumînări).*

*

• Frăgezimea cărnii. *Carnea de vită bătrînă poate fi frăgezită; carnea se pune la fiert, cînd apa clocotește, luăm spuma și introducem în vas puțin alcool alb (în proporție de o linguriță la un kg carne). Același rezultat se poate obține cînd în apă introducem cîteva frunze de urzici.*

*

• Petele de dulceață, *compot sau suc de fructe de pe haine și stofe se curăță prin frecare cu apă distilată.*

• Obiectele de bronz *poleite își recapătă strălucirea inițială dacă le frecăm cu o periuță muiată într-o soluție (puțină apă și 5—10 picături de amoniac). Apoi se șterg bine cu o bucată de flanelă uscată.*

*

• Petele de rugină *se scot cu zeamă de lămîie fierbinte, în care introducem porțiunea de lenjerie atinsă de rugină. După cîteva minute pata dispare total.*

*

• Petele de ceară *de pe haine se scot prin folosirea fierului de călcat ușor încălzit. Porțiunea pătată o acoperim cu un șervețel de hîrtie tip masă și prin cîteva mișcări ale fierului de călcat reușim să transferăm pata de pe haine, pe hîrtie. Aceleași rezultate le obținem și dacă peste pata de ceară turnăm 3—4 picături de alcool dublu rafinat și frecăm locul cu palma. Praful rezultat îl suflăm cu putere.*

*

• Geamurile *ferestrelor și vitrinelor nu îngheață, oricît de aspre ar fi gerurile, dacă sînt șterse ușor cu o cîrpă muiată în glicerină, încît pe geam să rămînă un strat subțire de glicerină.*

*

• Boabele de cafea *își păstrează aroma dacă se prăjesc numai pînă capătă culoarea brun-deschis, apoi, peste ele se presară zahăr pudră (20 g la un kg cafea boabe) și se pun din nou la foc. Zahărul topindu-se, acoperă fiecare bob de cafea cu un strat subțire, care împiedică pierderea aromei cafelei naturale.*

*

• Petele de păcură *de pe orice fel de țesătură se scot ușor, prin frecare cu gălbenuș de ou crud, apoi prin spălare cu apă caldă. După uscare nu se mai văd nici măcar urme de pete.*

Sfaturi practice

ZAJIC CAROL, Rădăuți:
„Maternitate“

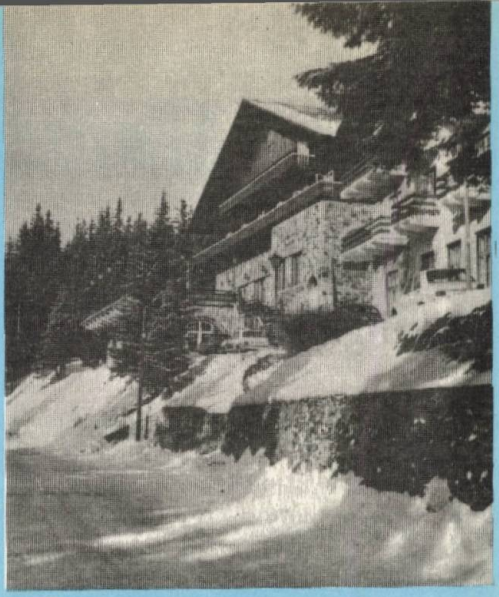

EMIL MAIOR, Cluj-Napoca:
„Iarna la Pălținiș“

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

CONSTANTIN HRIB, București:
„Scufița roșie“

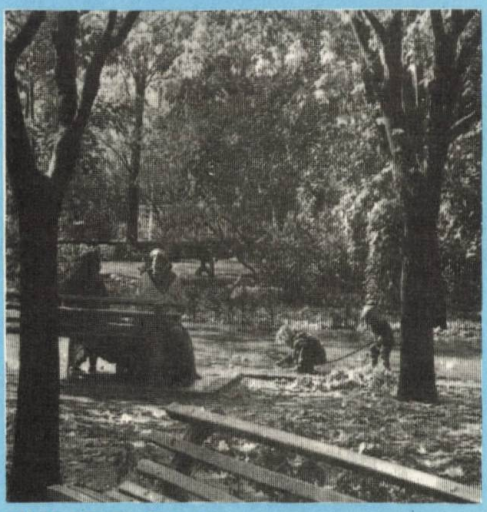

ȚAU IOAN, Tecuci:
„Autumnală“

ST. ANDRONACHE, Tecuci:
„Reflex acvatic“

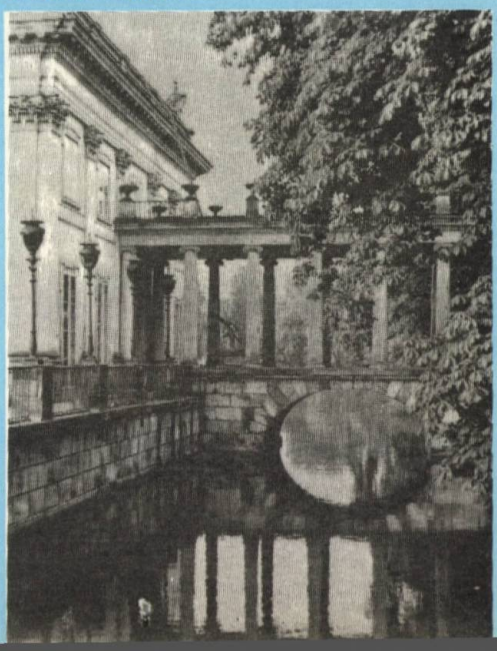

IOAN BACIVAROF, București:
„Slănic Prahova“

PERIPEȚIILE SISTEMULUI METRIC

- Sistemele de măsuri se modifică de la o epocă istorică la alta
- Un străvechi etalon de măsură
- Cum măsurau dacii lungimile?
- Contribuții românești la patrimoniul metrologiei universale
- Originile și valoarea sistemului metric

În 1970, doi cercetători români, ajungînd la concluzia că operația de măsurare constituie un atribut exclusiv uman, o expresie a rațiunii, au propus alături de denumirea „homo faber" și „zoon politikon" și pe aceea de „zoon metron" — adică de ființă care măsoară. Dar de cînd a învățat omul să aprecieze, să compare obiectele, distanțele? Este greu de răspuns unei asemenea întrebări, deoarece uneltele de măsurare a lungimilor, posibil existente din cele mai îndepărtate timpuri ale umanității, s-au pierdut, făcînd practic imposibilă o reconstituire exactă și totală a evoluției acestei preocupări. Oricum există cîteva opinii științifice, unanim acceptate de cercetătorii în acest domeniu, din care se reține că tabloul măsurilor și sistemelor de măsuri se modifică de la o epocă istorică la alta, el fiind o expresie a evoluției relațiilor sociale, tehnicii și civilizației. Cel mai adesea, introducerea unui sistem nou de măsuri mai perfecționat, duce destul de repede la părăsirea și uitarea celui perimat. Sînt certitudini că omul utiliza ca măsură încă în paleolitic propriul său corp, fapt care-i îngăduia să aleagă dimensiunile uneltelor, armelor și altor obiecte, lucrate manual, după forța și mărimea mîinilor și picioarelor sale. O dovadă o constituie cuțitașele, răzuitoarele și dăltițele de cremene găsite de arheologi în Peștera Hoților (Băile Herculane), sulițele, arcurile și săgețile de lemn descoperite în Poiana „La Scaune" din Ceahlău. Desigur, acestea constituiau etaloane, modele, pentru obiectele viitoare de același tip. Dar trebuie luat în considerare și faptul că lungimea bătăii unei săgeți a dăinuit ca unitate de măsură milenii de-a rîndul, pînă acum cîteva sute de ani.

Arheologul Radu Vulpe, cercetînd un fragment de os de pasăre găsit la Calu-Neamț, într-o așezare datînd din secolele II — I î.e.n., a descoperit pe el nouă crestături transversale și două cruciulițe gravate, care ocupă locul celei de a zecea crestături, trăgînd concluzia că acesta a servit ca măsură. Presupunerea a fost confirmată de metrologul ing. N. Ilioiu, care a determinat legătura dintre această măsură getică și unitatea de măsură cea mai larg utilizată în antichitate: palma. Subdiviziunea „palmei" era „degetul". Prin comparare s-a putut dovedi că subdiviziunea „palmei" de la Calu se apropie de cea a „degetului sumerian". Sistemul acesta primitiv de măsură era universal, aplicat fiind din cele mai vechi timpuri și chiar în zilele noastre, ca o relicvă vie, la unele populații din Africa, Oceania și Asia. Măsurile de lungime din acest sistem erau: cotul (dimensiunea de la degetul mijlociu al mîinii, pînă la cot); palma (distanța între degetul mare și cel mic, cînd mîna este deschisă) echivalentă și cu jumătatea de cot; latul mîinii sau palmacul (lățimea celor patru degete de la mîna închisă, fără degetul cel mare) echivalent și cu o șesime de cot; degetul (grosimea unui deget) echivalent cu a douăzecișipatra parte dintr-un cot (vezi imaginea). Alte măsuri primitive de lungime erau piciorul și pasul.

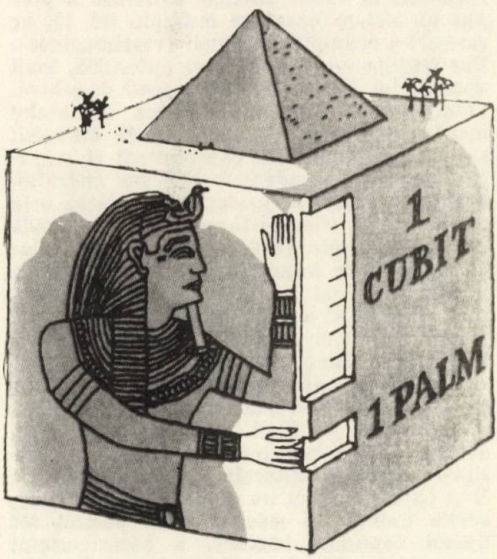

Cotul și palma egipteană

În momentul cînd antichitatea a început să ridice edificii, cum sînt piramidele egiptene, templele babiloniene, grecești și romane s-a simțit nevoia etalonării mai precise a măsurilor. Au apărut astfel alături de cotul

popular, cotul mare sau regal, ceva mai lung, dar de dimensiune fixă. Timpul a făcut ca aceste etaloane să devină din ce în ce mai riguros stabilite, mai precise. Matematica a determinat introducerea unor noi măsuri, pe bază de calcul exact, care au primit denumiri speciale. Dar și acestea au variat în decursul timpului, chiar în aceeași țară. Vom găsi astfel în Egipt cotul regal al vechilor faraoni și cotul regal al Ptolomeilor; în Asia, cotul babilonian și cotul persan, de asemenea deosebite; în Grecia, piciorul atic, olimpic, eginetic, fiecare de altă dimensiune. Mai tîrziu vor exista piciorul roman, galic, italic, diferite unul de celălalt.

Evul Mediu și timpurile moderne au dus la un adevărat mozaic de sisteme de măsurare a lungimilor. Multe dintre aceste unități de măsură erau de-a dreptul arbitrare și bizare. De pildă, regele Henric I a stabilit că yardul trebuie să aibă lungimea pe care o reprezintă distanța de la... vîrful nasului lui, pînă la vîrful degetului arătător al mîinii sale perfect întinse (vezi imaginea). Asemenea năstrușnice invenții, practicate și de alți diriguitori au dus la „încurcături" în acest domeniu, ce se cerea cît mai exact. Sesizînd efectul respectiv, în 1790, Thomas Jefferson a propus un sistem bazat pe multiplii lui 10, pe care el l-a denumit „Decimal" (vezi imaginea). Dar tradiția s-a dovedit mai puternică, încît sistemul lui Jefferson a rămas piesă de arhivă. Chiar astăzi după introducerea sistemului metric universal, în unele părți ale lumii se mai întrebuințează concomitent și măsurile tradiționale, adaptate sau nu metrului. Însușirea valorilor măsurilor se făcea prin tradiție orală, Nicolae Iorga citind ca dovadă un document din 1870, în care se arată clar că unitățile de măsurare a lungimii diferau uneori de la sat la sat în Moldova. Totuși, studiul atent al acestor măsuri, utilizate sute și sute de ani de poporul român, pînă la introducerea sistemului metric (1864—1881) scoate în evidență faptul că aceleași măsuri au circulat pe întregul cuprins al Moldovei, Transilvaniei și Țării Românești. O nouă dovadă — după cum remarca Constantin Moisil — a unității culturale a poporului nostru. Deși ca dimensiuni nu au fost riguros egale, aceste unități de măsură și-au păstrat tot timpul denumiri identice, a căror origini străvechi le introduce în patrimoniul metrologiei universale.

Măsurile de lungime se clasifică treptat în două categorii: cele pentru estimarea suprafețelor de teren și obiectelor de mari dimensiuni precum și a distanțelor, iar o altă grupă destinată produselor textile. Astfel, în prima categorie intră stînjinul (veche măsură europeană, denumită Klafter în germană și toise în franceză). În Moldova, stînjinul era echivalent cu 2,21 m, în Transilvania cu 1,90 m iar în Țara Românească cu 1,96 m. Trei stînjini reprezentau o „prăjină". Circulau de asemenea „palma" (24,5 cm în

Cum se „măsura" Yardul pe vremea regelui Henric I

Țara Românească), „degetul" (24,5 mm) și „linia" (2,45 mm). Alături de aceste măsuri mai erau "funia" „palma" și „pasul". În Moldova, o „funie" avea 20 de „pași", iar „pasul" 6 „palme". Pentru măsurarea drumurilor se întrebuințau ca multipli ai stînjinului „mila", reprezentînd 4 000 de stînjini și „poșta", echivalentă cu două mile. A doua categorie de măsuri de lungime avea ca unitate cotul („Elle" în germană, „aune" în franceză, „yard" în engleză etc.) cu subdiviziunile rupul și greful. După sistemul metric, în Țara Românească cotul echivala cu 0,664 m, rupul cu 0,083 m, iar greful cu 0,041 m. Istoria metrologiei reține, de asemenea, valul și bucata pentru postav, iarbincul și teancul pentru baloturi, țolul, suhul și fusul.

Unirea Țărilor Române a fost urmată de un șir de măsuri de organizare a vieții statului, printre care de o deosebită importanță este și aceea a unificării sistemelor de măsură. Avîntul pe care trebuia să-l ia viața economică a țării a dus la ideea adoptării celui mai modern sistem de măsură, capabil să faciliteze și relațiile comerciale ale României pe plan internațional. Acest sistem nu putea fi altul decît sistemul metric, născut în Franța în timpul Revoluției de la 1789, din dorința stabilirii unui etalon unic și invariabil. Adunarea Constituantă franceză a încredințat misiunea găsirii acestui etalon Academiei de Științe, care a găsit drept ideală ca unitate de lungime a 40-a milioană parte din lungimea totală a meridianului terestru, dedusă din măsurători efectuate între anii 1792 — 1799 pe porțiunea de meridian cuprinsă între Dunkerque și Barcelona (vezi imaginea). Acestei unități i s-a dat denumirea de metru. Sistemul acesta, cu împărțirea zecimală, a căpătat valoare legală în Franța în anul 1799. Sistemul metric a găsit, datorită multiple-

lor sale avantaje, o tot mai largă răspîndire pe continent, astfel încît în anul 1875 s-a semnat la Paris „Convenția metrului", prin care majoritatea statelor europene au aderat la acest sistem și l-au introdus prin lege ca sistem național unic. România este unul dintre primele state din lume care au aderat la sistemul metric. Încă din primul an al Unirii, Ion Ghica întocmește un proiect de lege în acest sens, dar abia în 1864 Alexandru Ioan Cuza semnează actul de mare importanță, a cărui valabilitate intră în vigoare cu

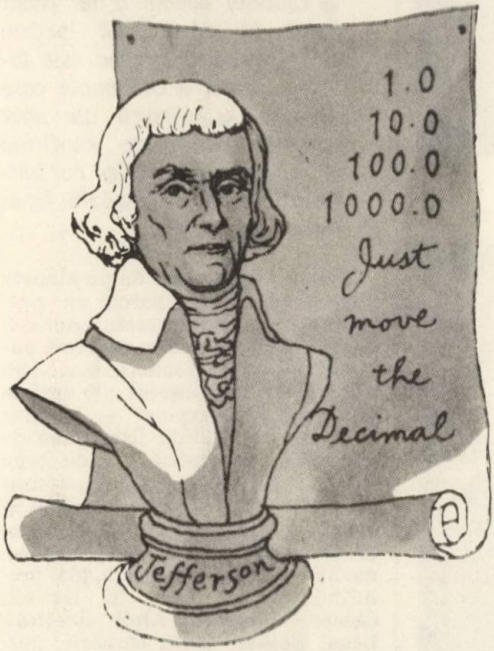

Sistemul decimal al lui Jefferson

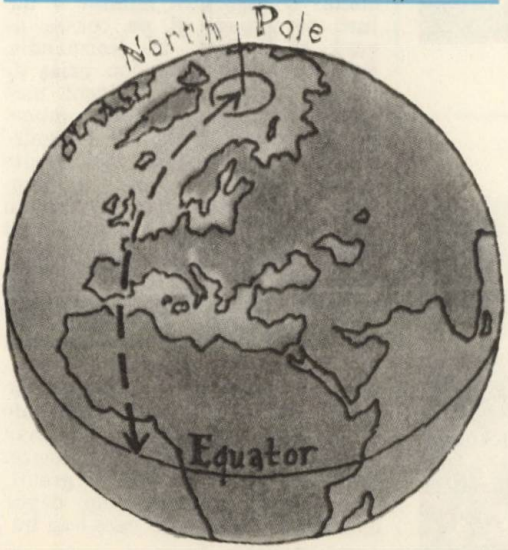

Meridianul care a stat la baza elaborării metrului

11 ani înainte de semnarea „Convenției", sistem care corespundea atît cerințelor pieței interne unice, dar și plasării României pe orbita economică internațională. La „Convenție" au aderat apoi, treptat toate statele lumii, cu excepția cîtorva, care au aplicat sistemul metric, în mod facultativ, concomitent cu sistemele lor tradiționale. De pildă, conversia la sistemul metric a fost efectuată integral abia în 1965 de către Marea Britanie, în 1970 de Australia și 1971 de Canada. În 1975 se stabilește și în S.U.A. trecerea treptată și voluntară la sistemul metric, acțiunea prevăzută — după unii experți — a fi încheiată în 1980, ori cel mai tîrziu în 1990. Cu aceasta, sistemul metric devine absolut universal. Prototipul internațional al metrului este o bară cu secțiunea în formă de X, executată dintr-un aliaj care conține 90 la sută platină și 10 la sută iridiu. Pe această riglă sînt gravate subdiviziunile, la distanțe riguros exacte, așa cum apar ele pe metalul aflat la temperatura de zero grade Celsius. Prototipul internațional al metrului este păstrat într-o încăpere anume a Pavilionului Breteuil din Sèvres, constituind o măsură de lungime fundamentală, recunoscută pe plan mondial. Ulterior, după efectuarea unor minuțioase măsurători s-a constatat că metrul depus la Sèvres nu reprezintă exact a 10-a milioana parte din sfertul meridianului terestru, fiind — de fapt — mai scurt decît trebuia cu 228,8 microni. Măsurători mai recente și mai precise, făcute cu mijloace perfecționate, au arătat noi diferențe ale etalonului față de prima definiție dată metrului aflat la Sèvres.

Dar aceste constatări au un caracter pur științific, teoretic, în practică fiind imposibilă corectarea continuă a etalonului, deoarece operația ar determina dereglări în toate domeniile vieții moderne. Un singur lucru se impune însă. Anume păstrarea nealterată a lungimii etalonului internațional. Și aceasta din același interes major al conservării exactității măsurii convenționale a metrului și al stabilității metrologice universale. Cum se poate realiza aceasta, știindu-se că pe Terra orice material suferă deformări de-a lungul timpului? Oamenii de știință au rezolvat însă și această problemă. Ei au propus ca „martor" natural lungimea de undă a razei roșii de cadmiu, în aer uscat, la temperatura de 15 grade Celsius și presiune normală. Această lungime de undă a fost găsită corectă și a servit timp de cîteva decenii pentru controlarea periodică a stabilității etalonului de lungime. După anul 1945, știința a produs radiații optice mai simple și mai fine decît raza roșie de cadmiu. Una dintre acestea este radiația izotopului 86 de kripton, adoptată în 1960 ca „martor" al etalonului internațional al metrului.

Dezvoltarea științei și tehnicii va aduce, desigur, noi rigurozități în acest domeniu al exactității.

GH. BRĂTESCU

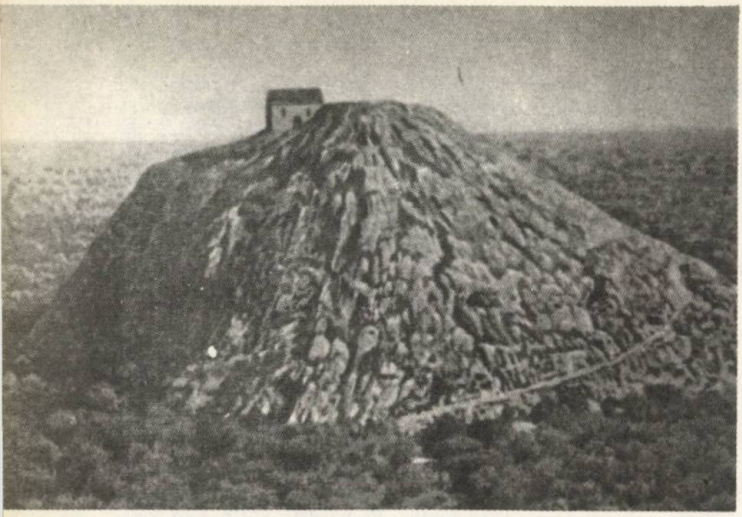

Mont Saint Michel în anul 709

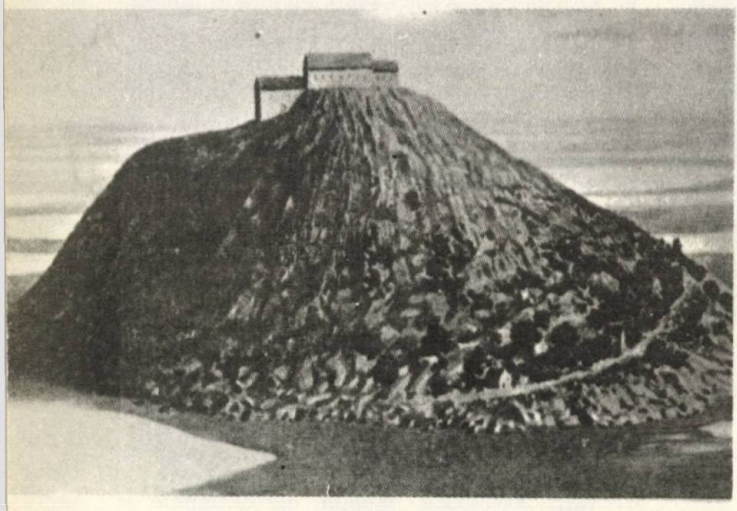

Același punct de pe Terra în anul 1000

Insulă în anul 1058

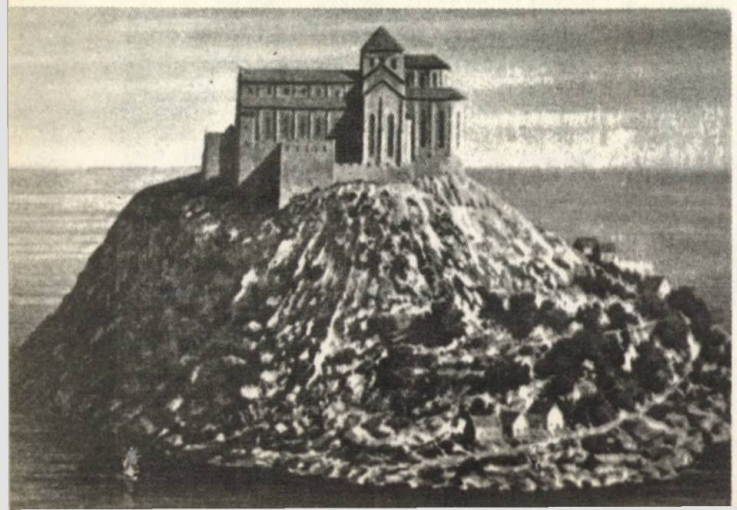

CIUDĂȚENIILE UNUI MUNTE

● Trăsătura comună a minunilor naturii ● O denumire banală sub care se ascund secole de fantezie populară ● Ciudata coamă a lui Mont Saint Michel ● Două ipoteze și un paradox care nu este totuși paradox ● Un munte care dansează ● Mărturii ale unor străvechi documente confirmă o teorie modernă ● Posibilitatea umană de a stăpîni fenomene ale naturii.

Există unele locuri de pe planeta noastră destinate parcă să provoace o emoție sacră. Această stare — după cum se exprimă publicistul englez Kenneth MacLeish într-un articol inserat de revista „National Geographic" — nu ține de o anume calitate fizică, sau de o situație geografică. Ci de ceva comun locurilor de excepție, anume unicatul. Este o stare specifică și ideală, care conferă anumitor puncte de pe Glob calificativul de minunăție a naturii. Le vom găsi pretutindeni: la Capri, în Hawaii, Cascada Niagara, Alpii elvețieni, Lacul Baikal, Delta Dunării, fiordurile norvegiene, Everest și multe altele. O asemenea minune a naturii se găsește și pe coasta de nord a Franței, în Normandia. Este un fel de mamelon uriaș de piatră, răsărit din mijlocul unei întinderi plane. Acest loc se numește Mont Saint Michel. O denumire banală, care ascunde însă multe legende pitorești, născute din fantezia localnicilor. Dar ce este în fond această creastă ciudată, acest Mont Saint Michel, care atrage ca un magnet turiștii (în 1977, zece milioane de vizitatori), aprinzîndu-le imaginația? Mont Saint Michel este un bloc monolit din granit, format în perioadele de început ale planetei, o porțiune de uscat dintre cele mai vechi ale Pămîntului, fapt dovedit în urma unor numeroase cercetări geologice. Peste această ridicătură de granit, de-a lungul timpului s-au depus numeroase sedimente care i-au îm-

prumutat în cele din urmă un aspect de deal. Cum a apărut aici acest deal de granit? Imaginația locală a dat felurite interpretări fenomenului. Unele legende vechi atribuiau, acestui mamelon, rolul de sălaș al duhurilor. Există consemnată o credință străveche a celților, anume că numai pe culmea respectivă preoții lor — druizii — puteau vorbi cu zeii, după ce în prealabil îi îmbunau, aducîndu-le sacrificii umane. Odată cu apariția creștinismului, legendele au început să dea altă interpretare bizarei prezențe a dealului, în naivitatea lor, oamenii crezînd că piatra a fost adusă aici de armatele cerului, comandate de Sfîntul Mihail, poveste care stă, de altfel, la baza actualei denumiri — Mont Saint Michel. Desigur, știința a lămurit enigma care stăpînea acest punct de pe planetă.

Geologii au constatat că muntele de granit se află adînc împlîntat în scoarța terestră. El apare ca o insulă în mijlocul unei întinse zone plane, constituită din sedimente foarte vechi. Pare că întregul continent și-a revărsat aici aluviunile, umplînd o vastă vale, din care a rămas afară doar un singur creștet. În mod uimitor, carotele extrase de la diferite adîncimi vin să confirme această imagine neobișnuită pe Pămînt. Problema care se pune este aceea dacă Mont Saint Michel se înalță din scoarță, sau coboară încet, odată cu solul? Ipoteza coborîrii solului are o vechime de peste un secol, fiind adesea contestată, ba chiar unii dintre partizanii ei blamați. Cercetări de dată foarte recentă nu numai că nu o infirmă, dar aduc noi argumente în favoarea ei. În același timp, oamenii de știință fac precizarea că și ipoteza ridicării solului are totuși suficiente motive pentru a fi luată în considerație. O astfel de teorie pare totuși un paradox. Se ridică, sau coboară? Și una și cealaltă, spun geologii, numai că acest fenomen — încă neelucidat pe deplin — prezintă alternanțe in timp Mont Saint-Michel se comportă ciudat. El urcă și coboară în scoarță, încet, dar destul de rapid totuși pentru a fi sesizat peste generații acest extraordinar fenomen.

O serie de documente de arhivă, descoperite recent, arată un aspect extraordinar cu privire la acest enigmatic punct de pe Glob. Astfel, într-un manuscris, datînd din anul 709, s-a găsit o adnotare în care se relatează că pe Mont Saint-Michel, pe atunci înconjurat de codri întinși, de nepătruns, a fost ridicată o mică biserică. În anul 1000, potrivit altui document, Mont Saint Michel, unde a fost construită între timp o mînăstire, nu mai era împresurat de păduri, ci de mlaștini, toți copacii dispărînd sub efectul unei umidități crescînde a solului. În sfîrșit, același text, completat în 1058, arată că Mont Saint Michel s-a transformat într-o insulă, pe care călugării benedictini au clădit o impozantă catedrală, la care se ajungea de pe coastă numai cu corăbiile. Pe baza acestor înscrisuri, cercetătorul englez Ned Seidler a putut să reconstituie grafic evoluția zonei, desene pe care, de altfel, le prezentăm și cititorilor noștri.

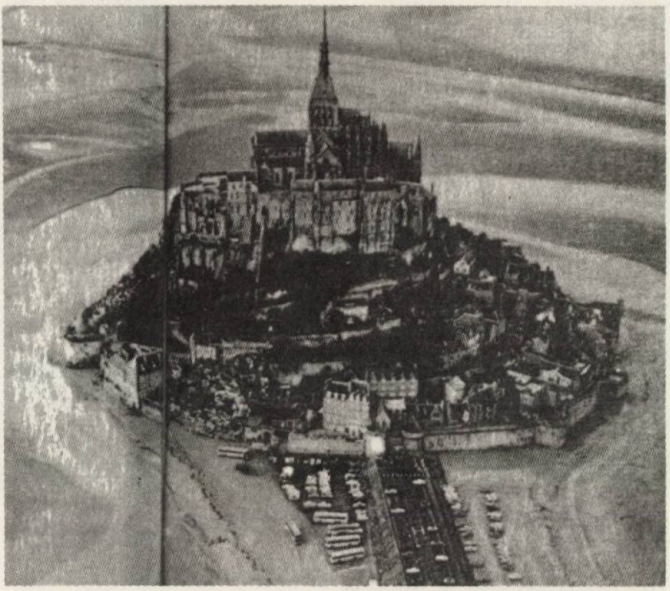

Mont Saint Michel astăzi (fotografie din avion)

Astăzi, Mont Saint Michel nu mai este o insulă, așa cum se poate observa în fotografia aeriană, executată recent de reporterul Cotton Coulson. Dealul țîșnește parcă din mijlocul dunelor, ca o priveliște de vis. Această imagine va putea fi păstrată? Geniul tehnic consideră faptul ca foarte posibil, chiar dacă dealul și zona înconjurătoare vor începe din nou să coboare. În virtutea potențelor actuale ale tehnicii, scufundarea terenului sub nivelul mării nu mai constituie un pericol, deoarece apele pot fi stăvilite prin baraje și rețele de diguri. De altfel, asemenea lucrări de smulgere a unor întinse porțiuni de teren de sub stihia apelor sînt cunoscute în multe zone de pe planetă. Ele confirmă posibilitățile umane de cunoaștere și stăpînire a fenomenelor naturii, triumful științei.

1

3

2

4

5

LUMEA VĂZUTĂ LA MICROSCOP

1. Virus al turbării într-un vaccin. Această „amprentă" a fost mărită de 300 000 ori.
2. Formație anatomică din rinichi constituită din vase sanguine (mărirea — 2 600 ori)
3. Țesutul epitelial al colului uterin, la o mărire de 28 000 ori.
4. Studiul litiazei renale... la microscopul electronic. În imagine, creșteri lanceolare ale unor săruri (mărite de 2 600 ori).
5. Cristal de sulfură de plumb, extras dintr-un zăcământ hidrotermal (mărirea, 18 000 ori).

JOCURI JOCURI

CU O SINGURĂ LINIE

Unul singur dintre aceste cinci desene poate fi realizat cu o singură linie neîntreruptă şi fără să se treacă de două ori prin acelaşi loc. Care?

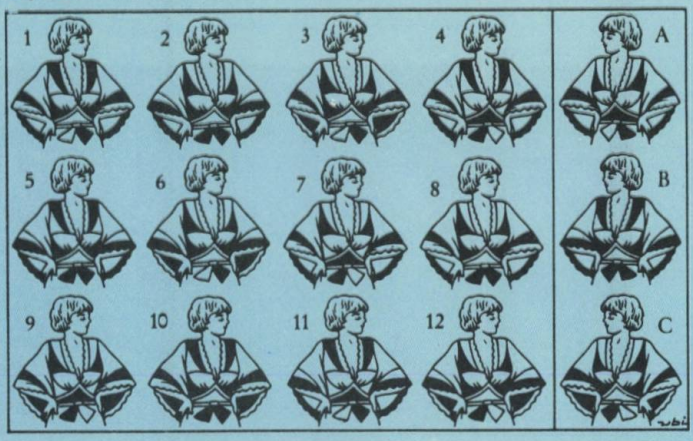

CARE-S PERECHILE ?

Fiecare din cele trei desene din dreapta (numerotate cu A, B şi C) îşi are cîte o copie exactă (atenţie) însă ele sînt prezentate invers printre cele 12 desene alăturate. Care-s perechile?

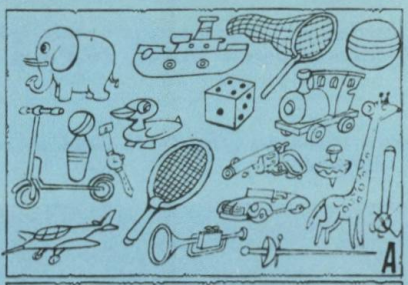

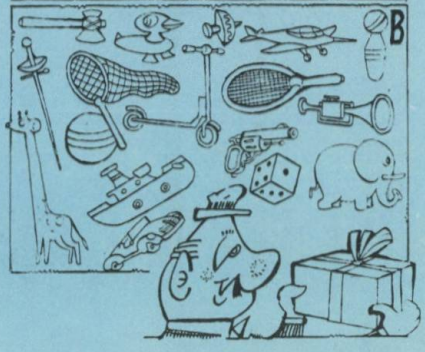

DOUĂ JUCĂRII

Desenul A vă prezintă vitrina unui magazin cu jucării.

Desenul B vă prezintă aceeaşi vitrină după ce vînzătorul a scos două jucării. Care sînt acelea?

DEZLEGĂRI

CU O SINGURĂ LINIE
Desenul reprezentînd cîinele

CARE-S PERECHILE?
Perechile sînt a-7, b-5 şi c-3

DOUĂ JUCĂRII
Ceasul şi locomotiva

SCURTĂ INCURSIUNE ÎN ISTORIA GRĂDINILOR ZOOLOGICE

Primele încercări de a captura animale sălbatice şi a le menţine în captivitate s-au petrecut la începutul complicatului proces în cursul căruia fiinţa ce avea să devină OM a încetat să mai fie un animal printre celelalte. În momentul cînd omul a reuşit să dobîndească ascendenţa asupra marilor animale sălbatice a fost realizată prima şi indispensabila condiţie neceară pentru apariţia culturii umane. Foarte probabil, omul a încercat şi a reuşit să menţină un oarecare timp în viaţă o parte din animalele vii capturate sau rănite, pentru a-şi asigura o rezervă de hrană. Prof. H. Hediger a emis ipoteza că oamenii preistorici închideau intenţionat urşii de peşteră (Ursus spelaeus) în grote, prin blocarea intrărilor cu scopul de a păstra stocuri vii din acest vînat pe care-l apreciau mult pentru carnea, dar mai ales pentru blana lui.

Fără îndoială menţinerea animalelor sălbatice în captivitate a constituit principala premiză pentru domesticirea unor specii, dar omul a incorporat animalul în universul său antropomorfic cu mult înainte de a-l domestici; faptul e atestat de picturile rupestre şi de alte produse ale artei preistorice, o artă aproape în întregime animalieră, ale cărei modele inspiratoare au fost în special marile mamifere.

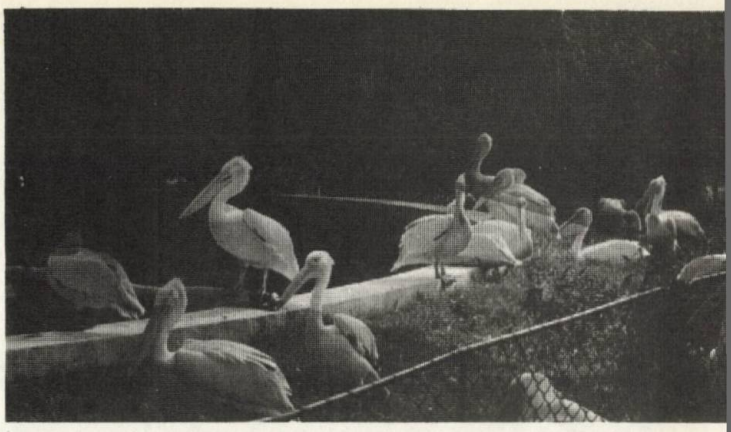

Aspect din Grădina zoologică Bucureşti

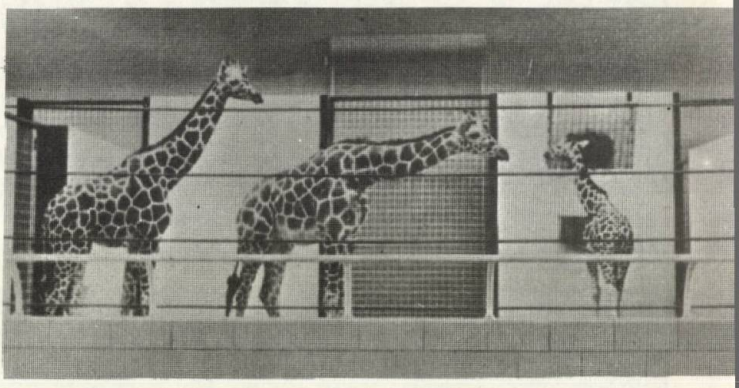

O imagine parţială din interiorul pavilionului girafelor din Grădina zoologică Buffalo (S.U.A.)

Turnuri pentru vizionarea girafelor în Grădina zoologică din Honolulu

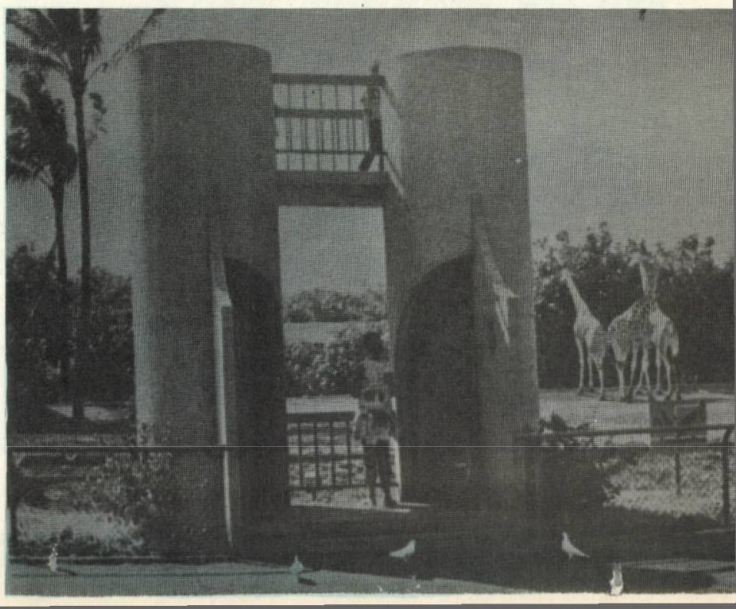

Încă de la începuturile vînătorii organizate, elementele de cult magic şi-au făcut simţită prezenţa pentru ca mai tîrziu, în timpurile istorice, anumite practici religioase să facă necesară constituirea, pe lîngă temple, a unor veritabile colecţii zoologice vii, compuse fie din animale destinate sacrificării lor rituale, fie din animale divinizate. Evident creşterea şi menţinerea în captivitate a unor asemenea animale sacre era o problemă de cea mai mare importanţă. Treptat însă, atît sacrificiul ritual, cît şi rolul de a simboliza diferiţi zei a început să devină apanajul animalului domestic. De aceea pentru a urmări în continuare firul evoluţiei grădinilor zoologice va trebui să părăsim latura magico-religioasă a captivităţii animalelor şi să ne îndreptăm atenţia asupra laturii sale profane, care s-a diversificat în două direcţii inegal dezvoltate, cea strict utilitară, oarecum restrînsă datorită existenţei animalelor domestice şi cea de divertisment. În primul caz animalele erau menţinute în captivitate pentru a fi folosite la munci, în scopuri militare, sau, mai rar, pentru produsele lor. În cel de al doilea caz, animalele captive furnizau material viu pentru lupte, concursuri, execuţii, sau erau expuse pentru a fi pur şi simplu, privite cu teamă, interes, curiozitate. Marii potentaţi, vîrfuri ale ierarhiei apărute odată cu diferenţierea claselor sociale, au desprins obiceiul de a întreţine la reşedinţa lor asemenea colecţii zoologice vii destinate scopurilor de divertisment.

Cele mai vechi concentrări de animale sălbatice captive menţionate de mărturiile istorice sînt „grădinile zoologice" din Egiptul antic, datînd din perioada 2800-2250 înaintea erei noastre. Regina Hatşepsut poseda în secolul al XV-lea înaintea erei noastre o grădină zoologică, bine administrată, corespunzînd de altfel cu înalta organizare a instituţiilor acelei epoci. Împăraţii şi prinţii Chinei antice, care au domnit în al doilea mileniu înaintea erei noastre, aveau de asemenea grădini zoologice bogat înzestrate şi conduse cu pricepere. În India, Cartagina şi Roma antică au existat colecţii similare de animale captive ce pot fi considerate, pe bună dreptate avangarda grădinilor zoologice moderne. Solicitarea de animale sălbatice destinate arenelor era atît de mare în Roma antică încît, pentru a procura materialul necesar, romanii au depopulat pur şi simplu regiuni din Asia şi Africa de unele specii. Inaugurarea Collisseumu-lui din Roma a costat într-o singură zi viaţa a 5000 de animale puse să se lupte între ele sau cu gladiatorii. Romanii au adus în arenă, pentru a se înfrunta cu alte animale sau cu omul, pînă şi marele rinocer indian. În sudul Romei, împăraţii au organizat veritabile rezervaţii în care erau menţinute uneori pînă la 11.000 de animale sălbatice, destinate jocurilor din circuri.

Căderea imperiului roman atrage după sine declinul „grădinilor" zoologice. Odată însă cu Renaşterea, interesul pentru întreţinerea animalelor exotice captive reapare, aşa cum era şi firesc mai întîi pe teritoriul fostului imperiu roman, în Italia. Legăturile maritime intense ale oraşelor italiene cu porturile orientale şi sudice ale Mediteranei, precum şi clima blîndă a peninsulei italice favorizau procurarea şi întreţinerea animalelor exotice africane sau asiatice.

„Fiarele" constituiau încă în epoca Renaşterii un obiect de senzaţie şi atitudinea oamenilor faţă de ele includea pronunţate nuanţe de iraţionalitate şi antropomorfism, superstiţii şi cruzime. Astfel, luptele animalelor sălbatice între ele serveau drept amuzament public la diferite ocazii festive. Cu prilejul vizitei papei Pius al II-lea şi acelui Galeazzo Sforza la Florenţa în 1459 a fost organizat un asemenea imens spectacol în Piaţa Signoriei. Municipalităţile şi principii întreţineau în special lei pe care-i păstrau în gropi situate în curţile palatelor comunale sau în apropierea lor. Aceste carnivore mai erau folosite uneori la executarea unor sentinţe penale, iar manifestările lor erau interpretate pentru a prevedea viitorul cetăţii; cînd leoaicele aduceau pe lume pui, era un prilej de mare bucurie, faptul fiind interpretat ca un semn de prosperitate a obştei.

Marile descoperiri dau un nou imbold dezvoltării grădinilor zoologice. În Mexico, conchistadorii spanioli au prilejul să admire în 1519 grădina zoologică a împăratului Montezuma care, judecînd după rapoartele lui Fernando Cortez, era foarte bine organizată. În India, navigatorii europeni, sînt impresionaţi de colecţiile de animale vii ale maharajahilor hinduşi. Exploratorii aduc în Europa animalele cele mai variate şi le dăruiesc, potrivit obiceiului, conducătorilor politici sau municipalităţilor în semn de omagiu, contribuind astfel la popularea menajeriilor. În 1513, de exemplu, Emmanuel cel Mare, regele Portugaliei, primeşte drept cadou un rinocer, specie care nu mai fusese adusă în Europa după căderea imperiului roman. La rîndul său suveranul portughez oferă pachidermul papei Leon al X-lea dar, fiind îmbarcat pentru Roma, animalul devine extrem de furios şi produce avarii atît de grave corăbiei încît acesta se scufundă.

Treptat, moda menajeriilor se extinde în Franţa. În 1570 la Paris, împăratul Carol al IX-lea înfiinţează în grădinile palatelor Luvru şi Tuilleries amplasamente pentru animale sălbatice şi domestice instalînd în ele lei, cămile, urşi, cîini dogi, tauri, măgari şi diferite păsări. Din ordinul său se amenajează şi o arenă pentru lupte între cîini şi tauri. Un asemenea spectacol de mare amploare este orga-

nizat în octombrie 1572, la numai două luni după sîngeroasa noapte a Sfîntului Bartolomeu. În 1654, cardinalul Mazarin, primul ministru al Franței, înființează la Vincennes o nouă menajerie unde trasferă o parte din animalele de la Luvru și Tuilleries. Peste 10 ani tînărul rege Ludovic al XIV-lea se hotărăște să mărească domeniul de la Versailles, avînd în vedere în primul rînd amenajarea parcului și menajeriei pentru care nutrea o deosebită pasiune. Cu executarea proiectelor și a lucrărilor a fost însărcinat arhitectul Le Veau. Ceea ce a adus nou Le Veau în conceperea menajeriei regale de la Versailles a fost concentrarea tuturor animalelor în amplasamente construite pe o suprafață restrînsă la numai 4 hectare. Pînă atunci animalele menținute în captivitate la diferite castele, erau dispersate pe porțiuni largi de teren ca să fie văzute în timpul plimbărilor. Dar menajeria lui Le Veau era destinată exclusiv familiei regale și invitaților ei, de aceea arhitectul a conceput-o sub forma unui evantai, astfel ca dintr-un singur punct să se poată vedea toate animalele ei. Menajeria de la Versailles a rămas cea mai importantă din Europa pînă la sfîrșitul domniei lui Ludovic al XIV-lea.

Organizarea unor menajerii la curțile domnitoare se extinde concomitent și în alte țări europene, în special în Austria și principatele germane. La Viena împăratul Franz I înființează menajeria de la Schönbrunn în care, începînd din 1752, este permis accesul publicului, fapt neobișnuit pentru acea vreme și motiv pentru care Grădina zoologică din Viena, formată pe nucleul acestei menajerii, este socotită cel mai vechi zoo de pe continentul nostru. Cazul Grădinii zoologice Schönbrunn este totuși izolat și neconcludent deoarece ea rămîne pînă la începutul secolului XX în posesia casei imperiale habsburgice și numai după primul război mondial devine un așezămînt

Hrănirea artificială a unui pui de urs malaez, născut în Parcul zoologic din Berlinul occidental la 16 ianuarie 1969 și care nu a fost acceptat de mamă.

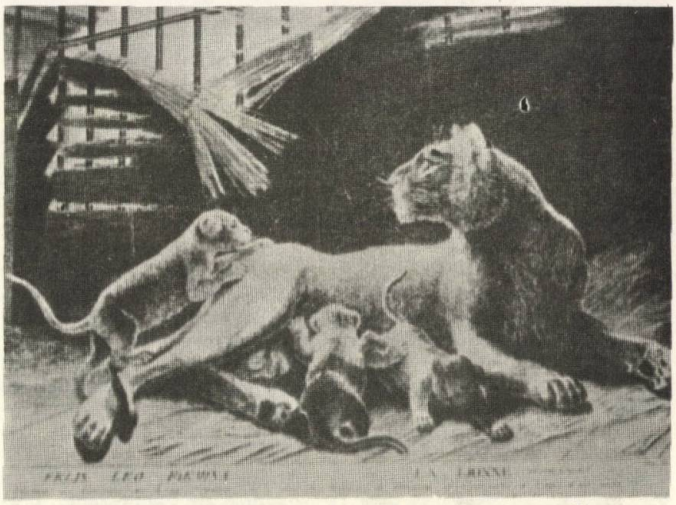

Una din primele imagini de la Menajeria din Jardin des Plantes — Paris.

Imagine din Grădina zoologică din Londra (1835)

Hrănirea artificială a unui pui de echidnă, născut pentru prima dată în captivitate, în Grădina zoologică Basel—Elveţia.

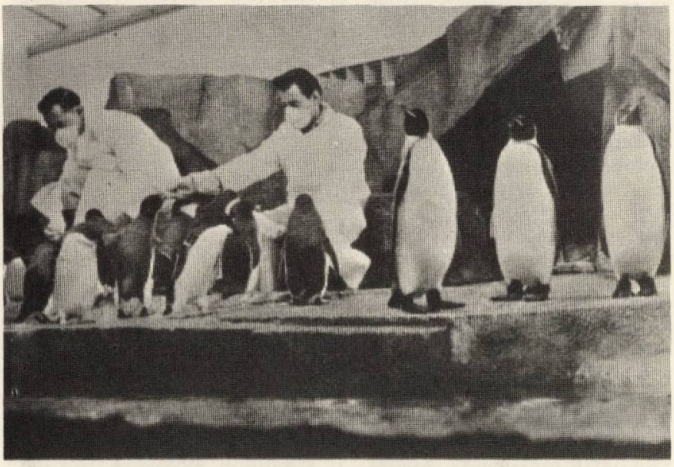

Controlul stării sănătăţii pinguinilor în Grădina zoologică Milankee (S.U.A.)

cultural public în adevăratul sens al cuvîntului. De fapt, marele număr de colecţii zoologice vii existente în Europa vor fi puse la dispoziţia publicului abia către sfîrşitul secolului XIX, cînd evoluţia politică a societăţii a făcut ca şi menajeriile regale să-şi piardă caracterul de privilegiu, devenid mijloace publice de instruire şi divertisment. Acest proces s-a petrecut şi s-a instituţionalizat în Franţa mai timpuriu decît în celelalte ţări europene, fiind strîns legat de profundele modificări sociale produse de marea revoluţie burgheză din 1789. Astfel, în 1791 Bernardin de Saint-Pierre, intendentul de la Jardin des Plantes, argumentează într-un amplu memoriu necesitatea înfiinţării unei menajerii permanente destinată studierii vieţii animalelor sălbatice care — spunea el — nu poate fi efectuată în cabinetele muzeale de istorie naturală, după cum viaţa plantelor nu poate fi cercetată în herbare, ci în grădini botanice sau în sere. Bernardin de Saint Pierre solicita, în concluzie, transferarea la Jardin des Plantes a animalelor menajeriei regale de la Versailles care, după savantul francez, „nu a fost pentru naţiune decît un obiect inutil de lux şi risipă". Memoriul său n-a fost discutat în Adunarea Constituantă şi, prin urmare, n-a fost nici decretat; totuşi în Regulamentul Muzeului redactat în 1793, s-a prevăzut crearea unei menajerii destinate cercetării ştiinţifice a vieţii animalelor şi a aclimatizării unor specii utile, fără a se preciza însă vreun termen. Iacobinii n-au aşteptat redactarea regulamentului, ci au trimis o delegaţie la Laimant, directorul menajeriei regale de la Versailles, care la insistenţele acesteia i-a înmînat în cele din urmă cheile cuştilor. Delegaţia iacobină a lăsat o mică parte din animale în menajerie, o altă parte a luat-o la Paris şi, în sfîrşit, o a treia parte a eliberat-o în marele parc al castelului. Unele dintre animalele eliberate au pierit în timpul iernii, altele însă s-au înmulţit adaptîndu-se noilor condiţii, astfel încît în 1840 naturalistul Jourdain alcătuieşte o interesantă colecţie de piese exotice împuşcate în parcul şi pădurea din jurul castelului.

Proiectul lui Bernardin de Saint Pierre avea să se realizeze într-un mod neaşteptat datorită ordonanţei emise în 1793 de procurorul general al Comunei Parisului, care considera că exchibiţiile publice animaliere nu mai puteau fi lăsate pe seama persoanelor particulare, întrucît produceau mari aglomerări în pieţele publice şi riscau să devină o sursă de pericole pentru cetăţeni. Ordonanţa a dispus aşadar, ca toate animalele existente la Paris să fie fără întîrziere preluate de Ministerul Ofiţerilor de Poliţie şi conduse la Jardin des Plantes unde, să fie definitiv găzduite. Numai

că nici-un zoolog de la Muzeu nu fusese încă prevenit de această hotărîre, așa încît Geoffroy Saint Hillaire, ocupat în cabinetul său de lucru, se pomeni pe neașteptate în fața porții cu cortegiul de animale și dresori escortați de poliție. Deși lipsit de mijloacele financiare indispensabile întreținerii acestor animale și nesigur de asentimentul colegilor săi, Saint Hillaire se hotărî totuși să le primească, suportînd el însuși cheltuielile respective pînă ce în 1794 Convenția decretă înființarea oficială a Menajeriei și îi asigură fondurile necesare.

Crearea menajeriei Muzeului de istorie naturală din Paris este reprezentativă pentru ilustrarea procesului ce a dus la apariția grădinilor zoologice moderne, atestînd caracterul de element de cultură și, în parte, de suprastructură, al acestor instituții. Evoluția ulterioară a grădinilor zoologice a tins către o înscriere tot mai accentuată pe orbita științelor biologice, dar această înscriere a fost dificilă, ezitantă, incompletă și chiar în zilele noastre ea se desfășoară inegal. Au existat, chiar înainte de apariția grădinilor zoologice propriu zise, cazuri în care animalele din menajerii au servit drept obiect de experiment științific. H. Hediger citează în acest sens două exemple importante. Francesco Redi formulează în secolul al XVII-lea legea biologică fundamentală potrivit căreia tot ce e viu provine din elemente vii, omne vivum e vivo, în urma experiențelor efectuate asupra animalelor menajeriei din Florența. În aceeași epocă, William Harwey descoperă circulația sanguină și o demonstrează între altele și prin experiențe făcute pe animale moarte sau vii, provenite din parcul castelului Windsor. Totuși, asemenea cazuri constituiau excepții și nu se încadrau într-un sistem organizat de cercetare sau experimentare destinat cunoașterii biologiei animalelor captive.

În 1791, după cum am amintit, Bernardin de Saint Pierre a formulat pentru prima dată în mod explicit importanța colecțiilor zoologice vii pentru studierea diferitelor aspecte ale vieții animalelor. Ideile sale au fost reluate zece ani mai tîrziu, în 1801, de Etienne de Lacépède, care, în două din lucrările sale, discutînd importanța științifică a menajeriilor, distinge în cadrul acestora două direcții principale de cercetare și anume: studierea morfologiei animale normale sau patologice și studierea „sensibilității animalelor la diverse temperaturi, alimente, mirosuri, culori, impresiuni sonore, a variabilității modalităților de acuplare, a duratelor de gestație, de incubație". Este formulat în acest citat rolul grădinilor zoologice în studierea fiziologiei animale și s-ar putea vorbi chiar, de o genială previziune a psihologiei animale.

Concepțiile avansate ale lui Lacépède au rămas mult timp fără ecou, iar grădinile zoologice apărute serveau numai ca expoziții publice animaliere nedeosebindu-se prea mult sub acest aspect de vechile menajerii. Începînd din primele decenii ale secolului al XX-lea se impun însă noi și importante discipline biologice: ecologia, psihologia animală comparată, și, mai apoi, etologia, științe care au ca obiect de studiu animalul viu, relațiile sale cu mediul biotic și abiotic, modul în care el răspunde spontan sau reactiv prin comportament, la solicitările acestuia. W. Köhler este primul care în deceniul al treilea al secolului nostru organizează și întreține o colecție de maimuțe antropoide exclusiv pentru efectuarea cercetărilor științifice, dînd un impuls major dezvoltării psihologiei animale comparate. Începe a se contura tot mai pregnant tendința de a face din grădinile zoologice, adevărate stații pilot pentru cercetarea comportamentului animal. Studierea animalelor moarte rămîne apanajul muzeelor și institutelor zoologice deoarece nici un institut universitar nu va reuși să întrețină în captivitate un număr atît de mare de animale vii, cum reușește o grădină zoologică în virtutea caracterului său public.

Pe de altă parte, în ciuda unor opinii contrare, grădinile zoologice sînt și vor rămîne o bună perioadă de timp, alături de rezervații, singurele refugii în care unele specii amenințate cu distrugerea vor putea supraviețui.

În aceste condiții s-au creat premizele apariției unei noi discipline integrative, de contact, biologia captivității care reunește în cîmpul său de cercetare domenii foarte diferite ca zoologia, ecologia, etologia, patologia etc. Ca știință aplicativă biologia captivității oferă suportul metodologic necesar întreținerii optime a animalelor din colecțiile grădinilor zoologice, iar ca știință fundamentală stabilește principiile și concluziile ce rezultă din această întreținere. În mod surprinzător s-a constatat că aceste principii prezintă un mare interes nu numai pentru biologia animală sau pentru zootehnie, ci și pentru biologia umană. Anumite modificări fiziopatologice sau comportamentale determinate de captivitate la animalele sălbatice prezintă o analogie formală evidentă cu unele fenomene constante la omul societății moderne.

Scurta și foarte fragmentara noastră incursiune în istoria grădinilor zoologice ne-a permis totuși să reconstituim evoluția acestor instituții. Din menajerii cu caracter de privilegiu social și în care animalul sălbatic era obiect de divertisment, grădinile zoologice s-au transformat sau tind să se transforme tot mai mult în așezăminte culturale publice cu profil muzeistic, cărora le revine sarcina de a conserva pentru generațiile viitoare, animalul sălbatic viu, într-un cadru adecvat, întreținîndu-l prin metode științifice și generalizînd concluziile ce rezultă din această complexă și interesantă activitate.

Dr. MIHAI COCIU

UMOR STRĂIN

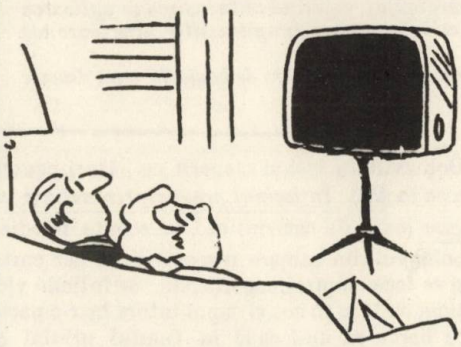

— ... emisiunea noastră s-a terminat. Vă dorim noapte bună!...

— Ce plictiseală astă seară, dragul meu: nicăieri nici o ceartă...

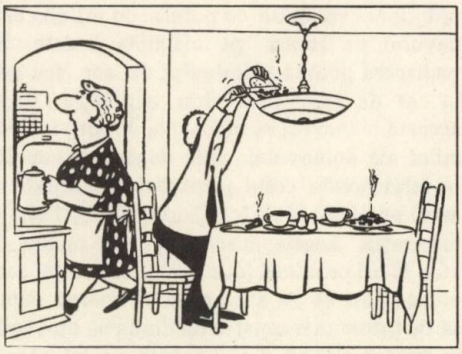

— Îţi place mîncarea?...

— Eu port totdeauna cu mine două chei de la uşă. În cazul în care pierd una...

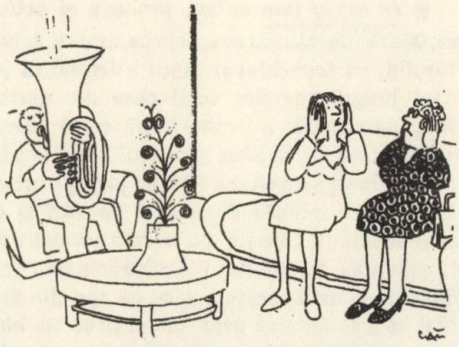

— Nu ştiu ce să cred, mamă. Cîntă numai atunci cînd vii tu în vizită la noi...

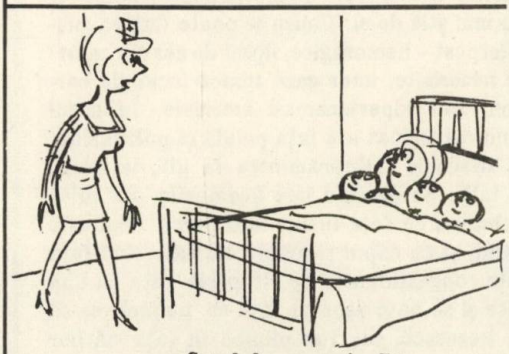

— Soţul dv. se mai află internat la spitalul de urgenţă...

PÎNĂ LA VENIREA MEDICULUI

Ne-am propus, în cele ce urmează, ca pe scurt și concret să descriem măsurile urgente, în caz de accidentare sau de boală, pînă la venirea medicului, socotind că însușirea și aplicarea lor va contribui în mai mare măsură la salvarea vieții și evitarea complicațiilor ulterioare ale celor în cauză.

Primul ajutor și măsurile de luat în accidente și anumite stări de boală le vom descrie pe mici capitole, după cum urmează:

● *În caz că adultul sau copilul are anumite simptome ca febră, dureri de cap, guturai, dureri în gît, tuse, sau turburări digestive, vărsături, diaree* etc. simptome cu care pot începe anumite boli, se va anunța medicul de circumscripție și se vor lua următoarele măsuri pînă la venirea sa: Bolnavul va fi reținut în casă, la pat și separat de ceilalți membri ai familiei, putînd fi debutul unei boli transmisibile (contagioase). Nu i se va da nimic de mîncare iar la nevoie numai ceaiuri călduțe, puțin îndulcite și eventual un comprimat de piramidon sau aspirină, sau un supozitor de Aminofenazonă dacă cel bolnav este copil, și cînd febra este de 38°—39°. A nu se face greșala de a administra medicamente sau antibiotice la sugestia unor membri din familie sau cunoscuți care se erijează în atotștiutori. Tratamentul îl va prescrie și conduce numai medicul în urma diagnosticului stabilit, și tot medicul chemat va hotărî asupra internării în spital sau spitalizării la domiciliu, în funcție de felul bolii. Bolnavul febril adult sau copil va fi oprit a frecventa colectivitatea sau a părăsi domiciliul și patul, pentru a nu i se agrava boala, sau a nu o răspîndi, putînd fi vorba de debutul unei boli transmisibile (contagioase).

● *Primul ajutor în caz de leșin (lipotimie).* Leșinul este o stare de inconștiență, bolnavul nu mai știe de el. Cauza se poate datora anemiei post—hemoragice, lipsei de aer din camere neaerisite, unor gaze toxice (acid de carbon) sau hipertensiunii arteriale. În cazul cînd cel leșinat are fața palidă și pulsul slab, se descheie îmbrăcămintea la gît, la piept și talie. Se deschid larg geamurile. Se culcă bolnavul cu fața în sus fără pernă cînd este palid, și cu capul și umerii ridicați cînd fața este congestionată. Se stropește fața cu apă rece și se bate ușor pe față cu palmele ca să se trezească, sau i se plimbă în fața nărilor sticluța cu oțet, în același scop. Nu i se va da nimic de băut cît timp durează leșinul. În caz că se trezește i se poate da puțină apă. Bolnavul va trebui acoperit cu pături pentru a se încălzi. *În leșinul produs prin asfixie cu gaze* (oxid de carbon) etc. se scoate imediat bolnavul din camera respectivă, la aer curat și se face respirație artificială. Se întinde victima cu fața în sus și capul întors într-o parte ca limba să nu-i cadă în fundul gîtului și să se sufoce. Sub umeri i se va pune un sul făcut dintr-o pătură rulată sau chiar din îmbrăcămintea bolnavului, avînd grija ca nasul și gura să fie libere. Cel care face respirația artificială se va așeza în genunchi la capul asfixiantului, îi va apuca încheieturile mîinilor și va apăsa cu putere, cu mîinile bolnavului pe torace, pe ultimele coaste. Se realizează golirea plămînului de aer (sau apă în caz de înec) provocînd expirația. După această manevră, va îndepărta de corp ambele mîini ale bolnavului, pînă deasupra capului în felul acesta coșul pieptului se lărgește și aerul proaspăt intră în plămîni producîndu-se inspirația. Aceste mișcări se vor repeta de 16—18 ori pe minut (după respirația celui care o execută). Se va avea grijă ca mereu capul să fie întors într-o parte ca limba să nu-i cadă în fundul gîtului și să-l sufoce pe cel căruia i se face respirația artificială. Cînd bolnavul își revine, se continuă cu respirația artificială încă 10—15 minute.

● *În caz de înec* putem proceda și astfel: se așează înecatul cu coapsele pe umerii salvatorului, cu trunchiul și capul atîrnînd în jos de-a lungul spatelui celui care dă ajutor, fața anterioară a trunchiului celui înecat arcuindu-se pe spatele trupului salvatorului care va merge repede cu 50—60 pași pe minut timp de 10 minute după care va rări la 40 pași pe minut. Poziția pe care o are înecatul în spinarea salvatorului și zdruncinarea produsă de mersul acestuia face ca apa din stomac să i se elimine ușor, creierul să fie bine irigat cu sînge, în același timp toracele victimei se depărtează și se apropie de spatele salvatorului, realizîndu-se respirația artificială și masajul inimii.

● *Primele măsuri în caz de accidente (loviri, hemoragii, răniri, fracturi).* Pînă la venirea medicului se vor lua următoarele măsuri în ordinea urgenței: oprirea sîngelui (hemostaza) deoarece hemoragia pune viața accidentatului în pericol. Apoi ne vom ocupa de fracturi (mobilizarea lor) și de pansarea rănilor. În primă urgență intră și tratarea celor asfixiați, prin respirație artificială. Accidentatul trebuie pus într-o poziție comodă (culcat) cu hainele și cingătoarea desfăcute pentru a nu stingheri respirația și circulația sîngelui. Feriți bolnavul de frig, acoperindu-l cu pături, haine sau ce avem la îndemînă. Nu se va da nimic de băut accidentatului dacă este inconștient sau dacă are vreo leziune.

● *În caz de rană superficială cu hemoragie mică* un pansament cu comprese sterile și o fașă sînt suficiente, avînd grijă să curățăm locul, ștergînd rana cu alcool și dezinfectînd-o cu tinctură de iod, apă oxigenată etc. În caz că hemoragia este abundentă dar sîngele curge fără să țîșnească (hemoragie venoasă) pansăm, avînd grijă să nu îndepărtăm cheagurile formate pentru că s-ar putea ca hemoragia să pornească din nou. Vom avea grijă ca fașa să fie mai strînsă însă fără să jeneze circulația. În caz că sîngele țîșnește în ritmul bătăilor inimii, avem o hemoragie arterială pentru care vom face hemostaza prin compresiune cu degetele sau aplicarea garoului (care poate fi bandă elastică, o curelușă, o batistă, etc.).

● *Dacă hemoragia e provocată de o rană la cap* se face un pansament compresiv în formă de colac în jurul capului avînd grija de a dezinfecta rana și a pune pe rană comprese sterile, și apoi vată și la urmă bandajul. Dacă sînt lezate vasele de la tîmple apăsăm cu degetul mare tîmpla ținînd palma pe capul bolnavului.

● *În hemoragia prin rănirea palmei* se ridică mîna în sus, se aplică comprese sterile, se bandajează strîns și se pune bolnavul să strîngă degetele pe acest pansament compresiv.

● *În hemoragia la umăr* căutăm să apăsăm artera subclaviculară (pe prima coastă, prin aplicarea degetului mare în groapa de deasupra claviculei).

● *În hemoragia de braț și antebraț* se poate opri sîngele apăsînd cu trei degete artera humerală (înăuntrul brațului pe osul humerus), sau se poate aplica garoul (de cauciuc, curea etc.) punînd în locul unde pulsează artera humerală (înăuntrul brațului) un sul făcut dintr-o față de masă nedesfăcută peste care aplicăm garoul strîngînd pînă cînd sîngele se oprește.

● *În hemoragia prin rănirea piciorului* aplicăm garoul deasupra gleznei sau facem o compresiune digitală deasupra rănii. Dezinfectăm rana și aplicăm peste ea un pansament steril ușor compresiv.

● *În hemoragiile de gambă sau la coapsă* se apasă fața anterioară a coapsei cam la mijlocul stinghiei, exercitînd o puternică presiune cu ambele degete mari puse unul peste altul sau aplicăm garoul, punînd la fel un sul pe această regiune.

● *În hemoragiile arterei femurale* hemostaza trebuie făcută cu mare repeziciune și rănitul transportat de urgență la spital, aceste hemoragii fiind periculoase, punînd viața accidentatului în pericol.

● *Cum se face un pansament pe o rană.* Se curăță rana de jur împrejur și dinăuntru în afară cu apă oxigenată sau alt antiseptic. Nu se vor îndepărta cheagurile de sînge formate, lucru care ar putea face ca hemoragia să reînceapă. Se acoperă rana cu compresele de tifon sterile, în așa fel ca să depășească rana, se pune deasupra vată suficientă și se trage fașa (bandajul). Dacă se aplică garou se atașează un bilețel cu data și ora exactă cînd a fost pus, deoarece un garou nu poate fi menținut mai mult de o oră și jumătate fiind pericol de gangrena membrului afectat.

● *În caz de fractură* ce poate surveni prin loviri, căderi etc., se va evita orice mișcare de prisos deoarece pot interveni complicații date de deplasarea oaselor rupte și ieșirea capetelor osoase prin piele transformînd o fractură simplă, închisă, și fără deplasarea oaselor, într-o fractură deschisă, cu ruperea vaselor și nervilor. Se va stabili locul fracturii, cu multă grijă, fără a căuta a îndrepta deformările, eventual apărute — și se va pro-

ceda la imobilizarea provizorie, cu atele gata confecționate sau atele improvizate din scîndurele, șipci, bastoane — destul de lungi ca să fixeze și articulațiile de deasupra și dedesubtul fracturii. Aceste atele vor fi căptușite (învelite) cu vată sau pînză, cîrpe ca să nu jeneze accidentatul. Atelele se vor fixa deoparte și de alta a fracturii, sau asupra locului bănuit de a fi fracturat, folosind fești, cîrpe, curele, ferindu-se a face nodurile pe locul fracturii. În caz că nu avem atele folosim corpul victimei ca mijloc de sprijin. Dacă fractura este la braț sau antebraț legăm brațul de corpul victimei cu o fașă sau sprijinim antebrațul cu o pînză triunghiulară care să fie trecută pe sub cot și toată lungimea antebrațului, legînd capetele pînzei de gît, făcînd nodul la ceafă. În caz că fractura este la oasele membrului inferior, fixăm membrul afectat de cel sănătos și evacuăm accidentatul de urgență la spital.

Pentru completarea cunoștințelor privind primele ajutoare în caz de boli și accidente, pînă la venirea medicului și aplicarea lor practică, recomandăm cititorilor ca să urmeze cît mai mult cursurile de Cruce Roșie.

Dr. G. ALESSEANU

MICA FARMACIE DE LA DOMICILIU

Consecințele uneori extrem de grave ale abuzului de medicamente, ale automedicației și, implicit, a insuficientei cunoașteri a efectelor adverse ale unor medicamente și a unor acțiuni contradictorii pe care o pune în evidență — dar nu fără a provoca accidente — asocierea mai multor medicamente sau asocierea medicament și aliment trebuie să pună serios în gardă pe cei ce tind să transfere farmaciile în propria lor locuință. Aceasta nu înseamnă însă a nu avea la dispoziție cîteva ustensile farmaceutice și unele medicamente pentru a putea face față de urgență unor mici accidente pînă la venirea medicului.

Consultîndu-ne cu specialiștii Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, am întocmit o listă cu necesarul la domiciliu.

● *Un termometru, un pachet de vată, pansamente sterile, batiste dezinfectante „Hygeea", o rolă de leucoplast.*

● Ca substanțe dezinfectante: *alcool medicinal, tinctură de iod, apă oxigenată, un flacon jecozinc (pentru arsuri).*

● Pentru tratarea „stărilor gripale" ușoare *(care nu sînt propriu zis gripă): aspirină, pentru rinite acute — guturaiuri — rinofug, vitamină C, creioane pentru nas, faringosept (pentru infecții bucofaringiene), laxativ (pentru ușoare stări constipale), burov, bicarbonat de sodiu, talc mentolat, cloramină B (antiseptic și dezinfectant extern), cetazol (sau bromocet) tot ca dezinfectant extern.*

● De deosebită utilitate în orice cămin *sînt ceaiurile din plante medicinale, de aceea este bine să existe în mica farmacie casnică* flori de mușețel *(cu acțiune dezinfectantă, dezodorizantă și antiinflamatorie) pentru prepararea infuziilor,* flori de tei *(expectorant în bronșite, sedativ în stări de tensiune psihică, insomnii),* frunze de mentă *(pentru administrarea în cazuri de diaree, greață, dispnee)... Pot fi păstrate de asemenea pachetele cu diverse plante în amestec, ce se găsesc la Plafar, și care sînt utile pentru ceaiuri antibronșitice, antidiareice, laxative, pentru gargară etc.*

PINGUINUL, O ENIGMĂ BIOLOGICĂ?

● Cele mai bizare păsări de pe Pămînt ● Pinguini la ecuator ● Dispute și ipoteze științifice asupra originii pinguinilor ● Pasăre sau reptilă? ● Bizarele obiceiuri ale pinguinilor ● Pui crescuți la „grădiniță"

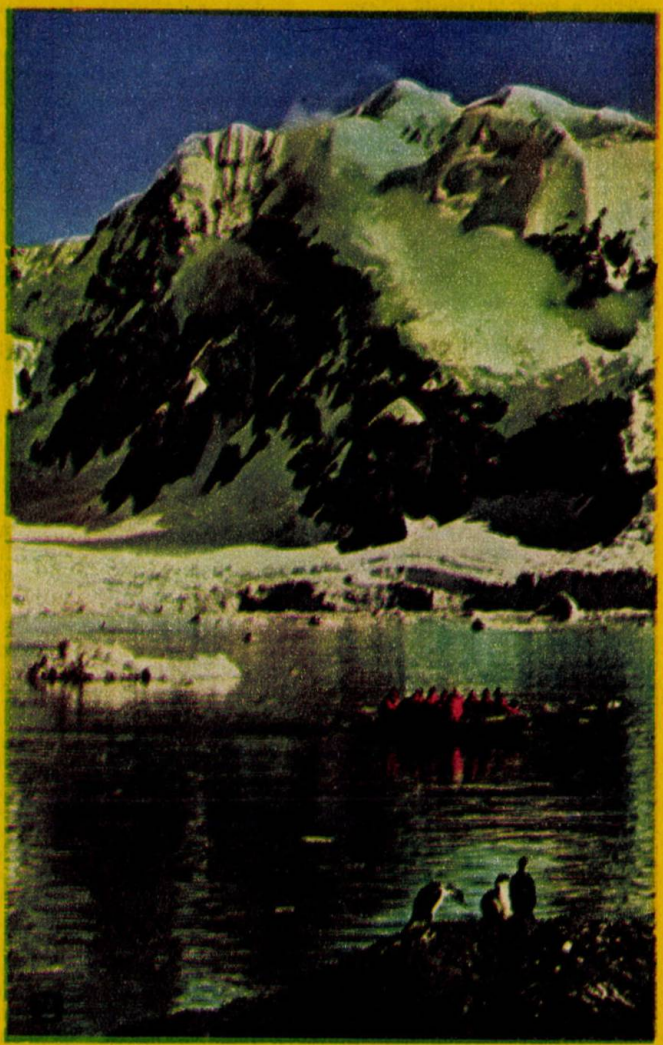

Pinguinii sînt cele mai bizare păsări marine de pe planeta noastră, a căror existență surprinzătoare constituie de cîțiva ani obiectul unor asidue cercetări. Trăiesc în emisfera sudică, cel mai adesea asociați — nu se știe pentru ce, chiar și de dicționare enciclopedice onorabile — regiunilor polare. Reprezentarea respectivă este eronată, în realitate existînd 17 specii de pinguini care cuibăresc și hălăduiesc unii pe coastele Antarcticii, iar alții pe țărmurile sudice ale Australiei. Noii Zeelande, Africii, Americii Latine și chiar la ... ecuator, în insulele Galapagos.

Pinguinii în zonele calde? Cum au ajuns acolo? De ce răspîndirea lor nu depășește emisfera sudică? Iată cîteva întrebări care au născut multe ipoteze, dar asupra cărora știința încă nu s-a pronunțat definitiv. Una dintre cele mai plauzibile ipoteze științifice, menite să elucideze enigmele acestei ciudate specii de păsări, pornește de la denumirea de pinguin. Cine a dat-o? Inițial s-a crezut că englezii,

considerîndu-se că numele pinguin își are originea în englezescul „pen guyn", cu semnificație și de momîie cu pene. S-a găsit totuși că pinguin are și rezonanța latină a cuvîntului pinguis (gras), fapt care a încurcat de-a binelea lucrurile. Originea engleză era mai plauzibilă, dat fiind răspîndirea acestor viețuitoare în lume, dar cea latină? Cum puteau cunoaște romanii o specie de păsări care trăia exclusiv în emisfera sudică, atîta vreme cît pentru ei și emisfera nordică ascundea multe enigme? Cercetarea modernă a unor texte vechi a scos la iveală cîteva mențiuni despre niște păsări ciudate, cu două picioare, pe care le vînau vikingii în călătoriile lor nordice. Puteau fi aceste păsări o specie de pinguin? Răspunsul pare să-l dea „Istoria naturală" a lui Buffon, apărută în urmă cu 200 de ani, care vorbește undeva despre manchot (cuvînt care în franceză are semnificația de ciung, neîndemînatic etc. dar și de pinguin), descriind pasărea astfel încît apare limpede că este vorba despre o specie de pinguin ce trăia pe vremea aceea chiar pe coastele nordice ale Europei. Astăzi pinguinul nordic a dispărut, exterminat de vînători, așa cum probabil se va întîmpla și cu pinguinii din Galapagos, care mai numără cîteva sute de exemplare, dacă nu se vor lua măsuri pentru ocrotirea lor.

Disputa asupra originii denumirii de pinguin continuă, mai recent avansîndu-se chiar ideea că britanicii ar fi preluat-o de la romani. Indiferent de modul cum se vor încheia aceste controverse științifice, majoritatea cercetătorilor sînt de părere că, în urmă cu multe secole, pinguinii erau răspîndiți cel puțin de-a lungul coastelor Pacificului ale celor două Americi, de la un pol la celălalt, ca și în nordul Europei. Dar cum au ajuns pinguinii în Australia și Africa, știindu-se că aceste păsări nu pot zbura? Iată o altă enigmă. S-a presupus că unele colonii au traversat înot oceanul, dar această ipoteză pare de-a dreptul fantastică. Alte ipoteze avansează ideea unor călătorii pe aisberguri (imaginea 1), a unei răspîndiri generale a pinguinilor cunoscută cîndva pe planetă, sau — una și mai îndrăzneață — a perpetuării viețuitoarelor respective din erele anterioare, traversînd glaciațiile, ca relicve vii ale momentului finisării trecerii speciei de la stadiul de reptilă la cel de pasăre. Cu toate că această ultimă idee a fost catalogată de către unii cercetători drept fantezie, în ultimul timp ea a început să fie luată în serios, mai mult chiar, punîndu-se întrebarea dacă pinguinii trebuie considerați păsări, sau ... reptile, ori ceva între acestea. Dialogurile științifice pe această temă, care continuă, au amplificat interesul cercetărilor și observațiilor asupra pinguinilor, fiind organizate în acest scop numeroase expediții. Cea mai recentă este aceea a unor specialiști englezi, care se află răspîndiți în cîteva baze pe insulele Falkland, Georgia, Orkney, Sheatland, în Antarctica și la Capul Horn (imaginea 2). Expediția dispune și de nava oceanografică „Lindblad Explorer", special echipată pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a cercetărilor.

Ce se știe pînă acum despre pinguini ? Incapacitatea totală de a zbura a acestor păsări este bine cunoscută, datorîndu-se faptului că ele nu dispun de aripi, ci de înotătoare, care par mai curînd niște brațe. Înotătoarele nu sînt acoperite de pene, ci de mici plăci dispuse în rînduri regulate, cu aspect de solzi de pește ceea ce apropie aceste păsări de stadiul străvechilor reptile. Pe restul corpului, pinguinii au un fel de pene presate una într-alta, cu forme plate, care — la prima vedere — seamănă cu o blană groasă. Dar nu această falsă blană asigură protecția împotriva temperaturii scăzute a mediului înconjurător, cum o face penajul altor păsări, ci un strat gros de grăsime aflat sub epidermă. Poziția clasică a pinguinului este determinată de așezarea stranie a picioarelor acestuia, groase, scurte, parcă încălțate cu cizme. Labele au trei degete unite între ele printr-o pieliță și un altul mai mare așezat ceva mai sus decît celelalte, ca un pinten (imaginea 3). Pe gheață și pe pămînt, pinguinii sînt stîngaci, merg săltînd sau pășesc legănîndu-se cîte o dată în monom (imaginea 4). Le place să alunece pe burtă pe pantele de gheață, ca pe tobogan, sau să sară uneori și 2 metri în înălțime, spre a ajunge în apă, ca de pe o trambulină. Dacă pe pămînt pinguinul este greoi, în apă, grație coloanei sale vertebrale foarte mobile, este un minunat înotător și plonjor, care capturează peștii cu o dexteritate incredibilă. Urmărind peștii sub apă, el este din cînd în cînd obligat să se arate din nou la suprafață pentru a respira, dar plonjează de îndată din nou în maniera delfinilor. Îi este necesar să se reîntoarcă pe pămînt ferm. Dar curînd, el se lasă din nou purtat de valuri. Contrar pelicanului, care stă cu corpul la suprafață, pinguinul își înfige trupul în apă, înotînd astfel încît nu se mai vede decît foarte vag (imaginea 5). El obține această mobilitate și grație oaselor sale masive, conținînd măduvă, precum și a absenței complete a penelor cu aer. Sînt păsări foarte vorace ca toate carnivorele și piscivorele, alergînd noaptea și ziua în căutarea hranei, ceea ce explică faptul pentru care pinguinii din zona polară își petrec o parte a anului fără să le pese de întuneric. Din fericire, ei nu prezintă un pericol pentru faună, fiind capabili să rămînă zile întregi nemîncați. Pinguinii

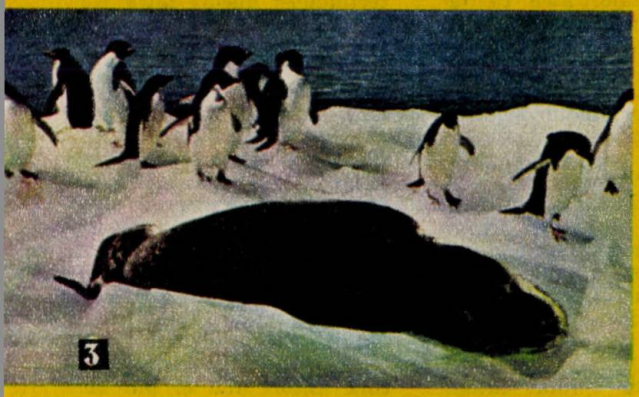
3

6

4

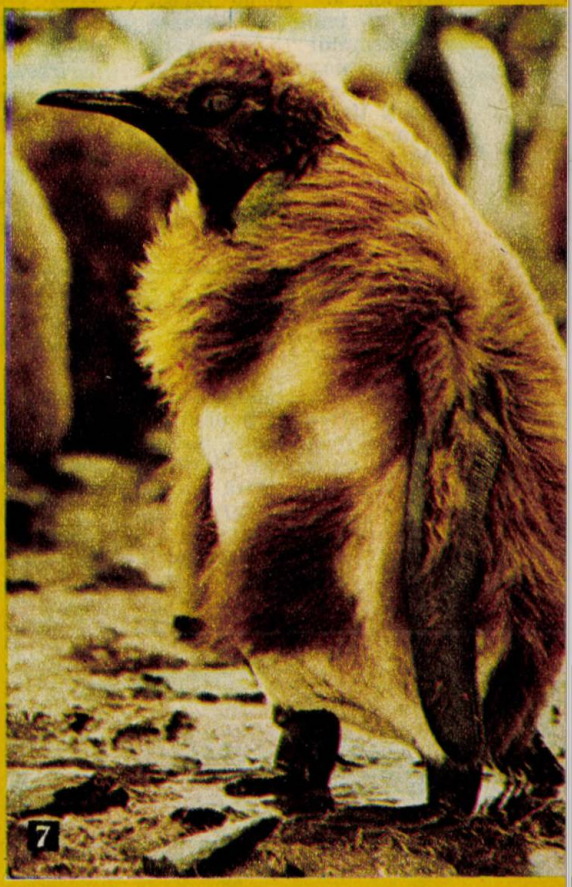
7

5

sînt păsări extrem de sociabile şi coloniile lor cuprind adesea pînă la 100 000 de membri (imaginea 6). Terenurile de construire a cuiburilor pe insulele deşertice sînt adesea foarte departe de apă. Cărările care duc la cuiburi sînt atît de bine bătătorite, încît s-ar zice că ele ar fi trasate de oameni. Mersul lor în masă seamănă cu tropotul cailor.

O curiozitate o prezintă parada nupţială a pinguinilor. Aceste păsări nu-şi disting de la început sexul opus. Astfel se întîmplă, în mod obişnuit, ca două femele sau doi masculi să se curteze reciproc o vreme, pînă ce descoperă eroarea, spre a se despărţi brusc şi a-şi căuta alt partener sau parteneră şi totul se sfîrşeşte prin alcătuirea unui cuplu veritabil. Acest „joc" al tentativelor are şi un aspect negativ, împiedînd asupra mecanismului perpetuării speciei, pinguinii ajungînd să întemeieze cuplul foarte greu şi tîrziu în viaţă. Cînd o femelă şi un mascul s-au plăcut încep să-şi construiască un cuib comun. Amplasarea cuiburilor se face într-o cavitate săpată împreună. Majoritatea cavităţilor sînt adesea unite între ele sau cu cavităţile naturale din stînci. Adesea pinguinii marchează amplasamentul cuibului printr-un cerc de pietricele şi de oase, a cărui violare dă loc la certuri violente. Pinguinii care sapă în cavităţi, fac două ouă; alţii care cuibăresc printre gheţurile eterne, îşi plasează singurul lor ou anual într-un pliu dublu al pielii pîntecelui şi-l menţin presat pe corp pe timpul incubării. Cuplurile clocesc pe rînd şi predarea rolului începe totdeauna printr-o ceremonie de bun venit. După aceea, unul din cei doi ia oul cu precauţiune în ciocul său şi îl transportă în pliul pielii celuilalt partener, în aşa fel încît oul să nu atingă niciodată gheaţa. Micuţul acoperit de tulei, este şi el obiectul aceleiaşi ceremonii, cu singura deosebire că schimbarea rolului partenerilor are loc la cîteva zile o dată. Instinctul matern se dezvoltă la toate femelele, chiar dacă nu au pui, lucru vădit în aşa numitele „grădiniţe" unde micuţii sînt crescuţi şi păziţi în comun, „îngrijitoarele" certîndu-se uneori între ele pentru „copii" care nu sînt ai lor. Acest exces de zel îşi are explicaţia în necesitatea pinguinilor de a-şi hrăni puii timp îndelungat, pînă în momentul cînd aceştia au căpătat forţă, au învăţat să înoate şi să pescuiască singuri. Puii de pinguin sînt foarte drăgălaşi şi curioşi (imaginea 7).

În coloniile de pinguini, vacarmul domneşte tot anul, păsările trăind fără griji, neavînd alţi duşmani în afara unei păsări răpitoare (care fură uneori ouă şi pui cu o temeritate incredibilă) şi a omului, aşa cum s-a constatat în ultimul timp. De altfel, un raport al unei comisii internaţionale subliniază că prezenţa umană în Antarctica a adus grave perturbări în coloniile acestor păsări, atît de sociabile, inteligente ca foca şi abile ca delfinul. De multe ori ele sînt tăiate pentru a fi date ca hrană cîinilor de la sănii. Acelaşi raport atrage atenţia că dacă nu se vor lua măsurile corespunzătoare de protecţie, pinguinii riscă să dispară într-un viitor foarte apropiat.

N. COZLA

O PLANTĂ... FIOROASĂ

Cele trei instantanee succesive, datorate atenţiei şi răbdării unui fotograf ştiinţific, luîndu-şi imaginile la distanţă de cîte 40 de minute, reprezintă mişcarea pe care o efectuează o nevinovată plantă, numită *roua cerului* (Drosera rotundifolia) spre a-şi înhăţa prada. Micuţa plantă nu e atît de delicată cum ar trebui s-o recomande numele ei celest; dimpotrivă, e carnivoră. Experimentul s-a efectuat cu un crîmpei minuscul de carne, agăţat cu un fir de aţă de urechea unui ac de cusut. „Adulmecînd" prada de la distanţă, planta — după mai multe mişcări lente săvîrşite într-o oră şi zece minute de la punerea momelii — a izbutit să înşface cu lăcomie hrana oferită de experimentator.

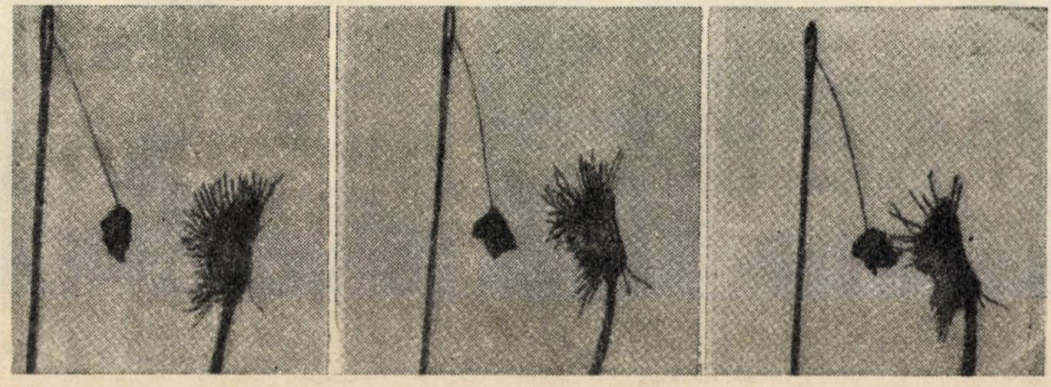

QUO VADIS MEDICINA?

● Saltul calitativ survenit în domeniul practicii medicale ● De la borcanele cu lipitori la flacoanele cu antibiotice ● Ordinatorul — un auxiliar indispensabil al medicinii moderne? ● Medicul — un remediu viu prin simpla sa prezență, prin dialogul dătător de speranțe

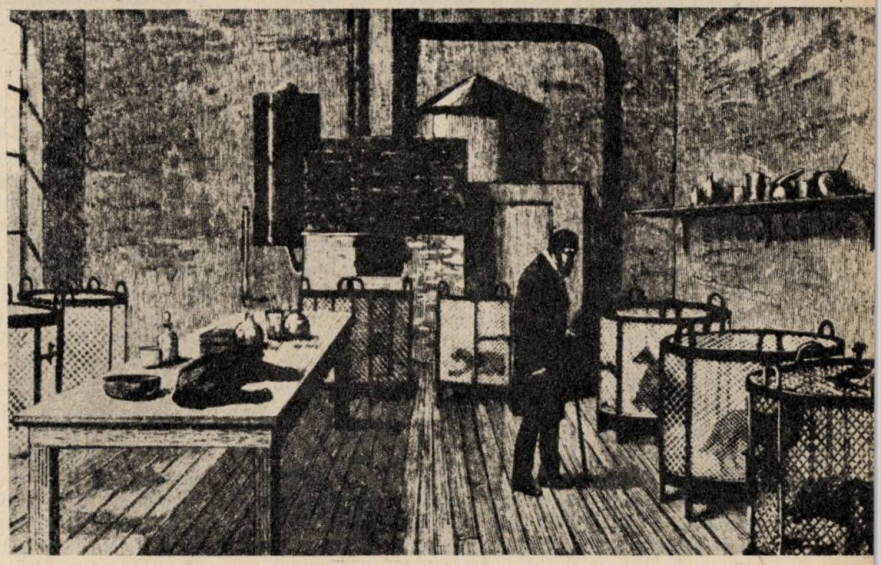

Tablou reprezentîndu-l pe L. Pasteur în modestul său laborator

Sănătatea fiind o problemă cu mult prea importantă pentru a fi lăsată exclusiv pe seama medicilor, din ce în ce mai mulți exegeți ai evoluției fenomenului medical, aparținînd diverselor domenii de activitate, analizîndu-i suișurile amețitoare ca și meandrele derutante, își pun în mod legitim întrebarea: Quo vadis medicina? Să încercăm în cele ce urmează, să dăm un răspuns, oricît de hazardat ni se va părea acesta, întrebării în cauză. Cercetătorul atent al evoluției fenomenului medical este nu numai surprins, ci și de-a dreptul uimit, de frapantele metamorfoze pe care le îmbracă fenomenul medical de-a lungul secolelor . În decursul aceleiași generații au loc atîtea momente de răscruce și de aparență atît de șocantă încît aproape că ni se creează o falsă impresie de fugă ieșită din comun a Timpului. Să ne oprim la un singur exemplu, din miile de exemple similare pe care le poate oferi istoriografia medicală în această privință. Nu numai bunicii, ci chiar înșiși părinții tinerilor de astăzi își mai amintesc, desigur, de acele vitrine ale frizeriilor de odinioară, încărcate cu borcane în care pluteau nonșalant și amenințător, hidoase lipitori. Ei bine, acestea reprezentau în acele vremuri, ce țineau chiar de începutul secolului de față, o armă terapeutică de prim ordin și care se bucura de voga de care se bucură azi antibioticele. Medici de mare reputație recomandau cu fervoare lipitorile în flebite, tromboze vasculare, afecțiuni cardio-vasculare și chiar cerebrale. Paul Savy ne semnalează faptul că numai în 1828, Franța care a fost mai întotdeauna un factor progresist în ceea ce privește științele medicale a folosit 80 000 000 de lipitori, care evaluate valoric se ridicau la bursa timpului la cifra de 8 000 000 franci. În unul din numerele revistei medicale „Moniteur des Hôspiteaux", din anul 1855, ni se comunică faptul că sute de cai bolnavi, bătrîni sau extenuați de muncă, erau adunați în vaste crescătorii de lipitori, servindu-le drept hrană. Aceste crescătorii reprezentau pe atunci veritabile industrii. Pînă și delicatul poet Lamartine s-a gîndit, într-o perioadă de dificultăți financiare pe care o parcurgea, să iasă din impas prin amenajarea unei crescătorii de lipitori, pe cele 20 000 hectare de teren primit undeva prin Asia Mică, drept cadou din partea sultanului Turciei.

Medicina, este adevărat, s-a născut în umbra templelor, dar cu toate acestea ea reprezintă din anumite puncte de vedere leagănul primar al tuturor științelor Treptat ea s-a eliberat de veșmintele originare cu colorit sacerdotal, devenind din ce în ce mai laică, și angajîndu-se din ce în ce mai ferm și din ce în ce mai convins pe cărările fructuoase ale științei. Astăzi, această veche știință a devenit atît de complexă și atît de acaparatoare, încît afirmația „la médecine, ce sont tous les sciences au service de l'homme", corespunde întru-totul unei realități de necontestat.

Privind retrospectiv, putem constata că exercițiul medical — cel puțin așa ne asi-

gură istoricii de specialitate — se extinde pe o perioadă de circa 4 milenii, dar numai ultimii 150 de ani dintre aceştia alcătuiesc medicina adultă, medicina propriu-zisă. Restul pare a fi fost o lungă şi interminabilă copilărie şi adolescenţă. Din această contemplare retroactivă mai reiese şi o altă constatare importantă: dacă logosul a reprezentat coordonata absolut definitorie a acestei îndelungi perioade, tehnica o caracterizează pe cea de-a doua, incomparabil mai scurtă. Saltul calitativ ca şi mutaţiile şi bulversările survenite în domeniul gîndirii şi practicii medicale le datorăm exclusiv ştiinţei, care, an de an ne-a lărgit orizonturile, îmbogăţindu-ne în aceeaşi măsură bagajul informaţional. Ştiinţa şi tehnica ne-au fascinat pînă într-atîta încît aproape că am întors spatele şi unor achiziţii pozitive în ceea ce priveşte gîndirea şi exerciţiul medical, achiziţii acumulate în decursul nenumăratelor secole de luptă împotriva bolii şi a morţii. În felul acesta *s-a creat, aproape că fără ştirea şi fără voia noastră, o disjuncţie pernicioasă în exerciţiul medical, disjuncţie generată pe de o parte de logos care se identifică cu trecutul şi de tehnică, care se identifică cu prezentul şi se pare că şi cu viitorul.* Înainte însă de a analiza substratul acestei disjuncţii să vedem felul cum a metabolizat medicina, impetuoasa avalanşă de informaţii, respectiv tumultuosul bombardament informaţional, căruia îi datorăm toate aceste mutaţii şi bulversări. Cunoaştem faptul că *masa datelor a căror cunoaştere este necesară pentru practicarea unei medicine eficiente a depăşit cu mult posibilităţile de memorizare ale medicului contemporan.* Indexurile bibliografice şi cele documentare ne indică faptul că, la ora actuală există în lume mai mult de 250 000 publicaţii cu caracter medical. Această cifră este însă departe de a se opri. Dacă numărul acestor publicaţii a crescut de la aproximativ 150 000, cîte erau în 1964, la 250 000 cîte erau deja în 1970, este de presupus că în mai puţin chiar decît un deceniu, putem ajunge la fabuloasa cantitate de un milion de publicaţii medicale. Ei bine, ne întrebăm cu legitimă nedumerire, cine este acela care va putea parcurge, fie şi în treacăt numai, tot acest uriaş material documentar, sau măcar a suta parte din el. Şi, cu toate acestea, rigorile profesionale ne obligă să fim mereu la curent cu noile achiziţii, să fim mereu pe fază, cum se spune în vorbirea comună, să ne menţinem, ca să zicem aşa, în actualitate. Luînd un alt exemplu din domeniul lumii medicamentelor vom preciza că, la ora actuală există pe mapamond peste o sută de varietăţi de antibiotice, izolate sau asociate, care, firește, trebuie bine cunoscute de către acela care vrea să fie un bun terapeut. Fiecare dintre acestea îşi are propriile sale indicaţii şi contraindicaţii, propriile incompatibilităţi, incidente şi accidente, care trebuie, firește, cunoscute de către acela care le administrează.

Tentativa de a ieşi dintr-un asemenea impas, pe calea maşinilor electronice, tentativă la care au apelat medicii contemporani, este cît se poate de logică. Acestea sînt motivaţiile apariţiei acestei noi ştiinţe care este informatica medicală, şi a viei mişcări de idei iscate pe marginea ei. Informatica medicală nu reprezintă numai punerea la lucru a maşinilor electronice în slujba medicinei, ci şi studiul sistematic şi metodic al tuturor tehnicilor care permit acumularea a cît mai multe cunoştinţe, într-un interval de timp cît mai scurt posibil. În acest context ordinatorul, cu capacităţile sale practic nelimitate de memorizare, cu promptitudinea sa impresionantă în materie de răspunsuri, tinde să devină un auxiliar indispensabil al medicinii moderne. Întrebarea care se pune este dacă vom reuşi să facem din această maşină, întru-totul definitorie secolului nostru ultratehnicizat, un interlocutor eficace şi constructiv, care să rezolve multitudinea de probleme care, la prima vedere, îi revin, ţinînd cont de faptul că *fiecare bolnav îşi poartă boala şi reacţionează din punct de vedere terapeutic într-o manieră care îi este întru-totul personală.* Pe bună dreptate se întreabă aceia care, alarmaţi de faptul că graţie tehnicilor

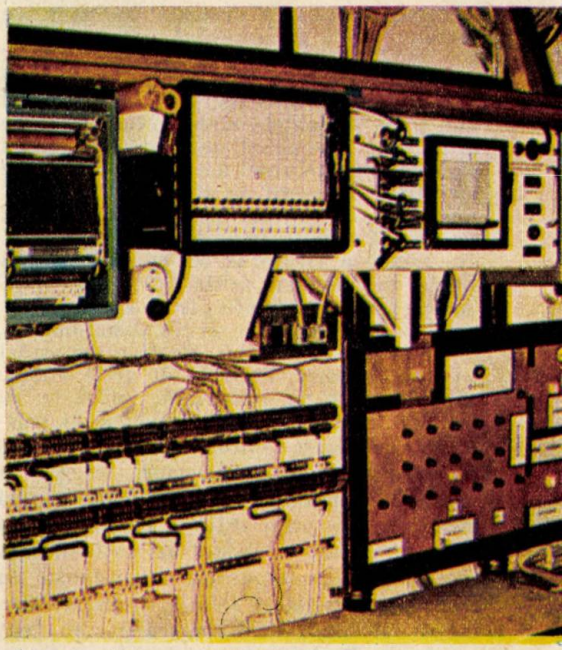

Aspect dintr-un laborator ultramodern de explorări medicale

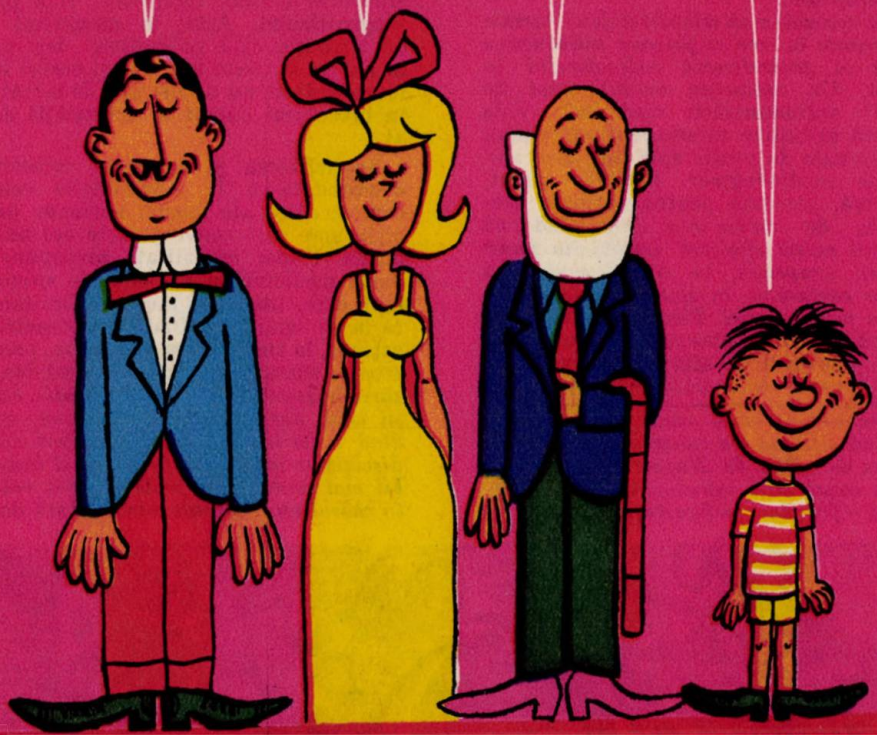

APARATUL DE RADIO PORTABIL—UN PRIETEN NEDESPĂRȚIT

La munte, la mare, în vacanță, în excursie, aparatele de radio portabile sînt deosebit de utile și practice.

Magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă invită să alegeți aparatul dorit, prezentîndu-vă următoarele radioreceptoare portabile:

CORA (1 L.U.)	prețul	345	lei
APOLLO (1 L.U.)	„	345	„
PESCĂRUȘ (2 L.U.)	„	450	„
ALFA (2 L.U.)	„	500	„
COSMOS (3 L.U.)	„	645	„
GLORIA (4 L.U.)	„	1 450	„
PREDEAL-auto (3 L.U.)	„	1 000	„
PREDEAL-auto (cu antenă)	„	1 075	„

Principalele caracteristici tehnice ale radioreceptoarelor portabile sînt: sensibilitate, selectivitate, claritate a sunetului care asigură o audiție perfectă.

Toate aparatele de radio se pot cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, cu un acont de numai 20%, conform dispozițiilor în vigoare.

şi aparaturii din ce în ce mai numeroase, care ne stau astăzi la dispoziţie, sporim din ce în ce mai consistent distanţele care ne separă de bolnavii pe care îi consultăm şi pe care îi tratăm, dacă nu cumva ordinatorul va spori şi mai mult aceste distanţe, şi dacă nu cumva acest aparat ultraperfecţionat va scoate din circuitul funcţional al exerciţiului medical inima şi gîndirea medicului, depersonalizînd indirect în felul acesta pe bolnav şi dezumanizînd însăşi medicina. Acaparat de munca de rutină, medicul nu mai dispune de timpul necesar de a dialoga cu bolnavul său, şi de a valorifica în acest dialog valenţele terapeutice ale cuvîntului. Căci, nu trebuie să uităm că *armele terapeutice ale anticilor se reduceau în esenţă la trei: cuţitul, respectiv chirurgia; plantele, respectiv medicina medicamentoasă şi cuvîntul, respectiv psihoterapia. După cum vedem deci cuvîntul a reprezentat unul din cei trei mari stîlpi de susţinere ai edificiului terapeutic.*

La ora actuală, s-au cristalizat două curente bine precizate în ceea ce priveşte introducerea copioasă şi generalizarea ordinatorului în medicină. Un asemenea curent creat de prozeliţii ordinatorizării medicinei, vede în această atitudine virarea noţiunii clasice şi tradiţionale de medic spre noţiunea modernă de medic-inginer. Celălalt curent, dimpotrivă, pledează pentru noţiunea tradiţională, de medic-mag, susţinînd că *practic nu există eficienţă totală, din punct de vedere terapeutic, în afara exploatării potenţelor cuvîntului, în afara introducerii în circuit a psihoterapiei.* Fireşte, ca întotdeauna cînd disputa plasează adversarii la extreme, adevărul se află pe undeva pe la mijloc. Aceasta este situaţia şi în cazul metabolismului dintre ordinator şi medicină. Cu voia sau fără voia noastră, acest aparat va deveni treptat o unealtă obişnuită de lucru. În nici într-un caz, şi oricît de perfecţionată ar fi această unealtă, ea nu se va substitui însă niciodată aceluia care o va manevra, adică medicului. Numai medicul este acela care, folosind ordinatorul în activitatea de fiece zi, îl va transforma pe acesta într-un colaborator activ şi eficient, racordîndu-l fructuos la rigorile acestei nobile profesii şi la personalitatea fizică şi morală a bolnavului explorat sau tratat. *Fascinaţi de ştiinţă şi de produsul ei cel mai de preţ care este ordinatorul, putem derapa, în sensul confundării eticii cu tehnica, lucru ce nu este de dorit şi care trebuit avut mereu în vedere.* Să vedem însă ce au întreprins deocamdată medicii, spre a ieşi din impasul bombardamentului informaţional, ca şi din acapararea lor de către munca de rutină, în scopul de a perfecta cît mai mult posibil eficienta actului terapeutic şi a preciziei diagnosticului. Asta, în momentul actual de tranziţie cînd ordinatorul deşi pluteşte în aer ca să zicem aşa, totuşi costul lui încă foarte ridicat nu ne permite de a-l introduce în inventarul curent al activităţii de fiece zi.

Specializarea şi consultul colectiv par deocamdată a fi modalităţile cele mai caracteristice ale acestei perioade de tranziţie, spre care converg toate opţiunile medicale. Prima modalitate presupune scindarea medicinii în nenumărate specialităţi, fapt care, implicit, pretinde limitarea din ce în ce mai accentuată a perimetrului de acţiune, în timp ce cea de-a doua, presupune tocmai sumarea părţilor, în vederea realizării întregului. *Un singur medic nu poate şti totul, dar mai mulţi împreună, aprofundînd teritorii bine delimitate, pot aduce în discuţie un material informaţional incomparabil mai mare, care poate fi apoi valorificat în cadrul unui consult colectiv.* Iată deci care

Gravură de acum cîteva sute de ani pe cînd sifilisul era cunoscut sub denumirea de „Rău de Napole" iar bolnavii în cauză erau introduşi în butoaie pentru a fi trataţi cu fumigaţii

este substratul specializării și al valorificării ei ulterioare. Specializările medicale au fost legate într-o primă etapă de un anumit aparat sau sistem. Într-o a doua, și aceste specialități au început să se scindeze, focalizîndu-se pe patologia unui singur organ. Așa s-a ajuns de la pneumologie la ftiziologie, de la gastroenterologie la hepatologie, de la radiologie la otorinoradiologie sau uroradiologie etc, etc, etc. Interesant este însă că *acest proces de continuă fragmentare a medicinei nu s-a oprit din drum, introducînd în circuitul profesional medical nenumărați monotehnicieni, care se ocupă de o singură explorare, de o singură tehnică.*

O întrebare se pune de la sine: ne-a scos oare specializarea din impasul creat, grație progresului tehnicii și științei? Din anumite puncte de vedere da, din altele nu. Într-adevăr, specialistul rezolvă cu competență anumite probleme de diagnostic sau de terapie, dar, în același timp, el contribuie la crearea și menținerea unor pernicioase hiatusuri și discontinuități în exercițiul medical, cu implicații dintre cele mai defavorabile pentru bolnav. *La urma urmei este normal să fie așa, din moment ce, prin definiție, specialistul este medicul unui singur organ sau sistem, și nu al omului luat în ansamblu.* Mai precis: specialistul este specialistul constructor al unei singure încăperi și nu al blocului în ansamblu. Este de presupus deci și nu fără temei, că acest gen de medic își va forma fortuit, o concepție aparte, fragmentată și vicioasă despre om, care își va pune amprenta pe gîndirea și pe acțiunea sa. *Concentrîndu-se asupra amănuntului, el nu va vedea întregul, iar boala, după cîte știm, chiar dacă emană din amănunt afectează practic întotdeauna — într-o măsură mai mult sau mai puțin consistentă — întregul.* Acest fapt a contribuit la vicierea dialogului medical, atît de constructiv în medicină, la devalorizarea logosului, element de covîrșitoare importanță atît în dignostic cît și în terapie. *Așa s-a ajuns uneori la transformarea medicului tradițional, curant, comprehensiv, artist al cuvîntului și al gestului, într-un simplu distribuitor de rețete sau într-un simplu funcționar sanitar.* Faptul clamat de un anume bolnav, care după ce a făcut caruselul celor mai marcanți specialiști din Europa, spre a-și căuta sănătatea, și concretizat în cuvintele *„Am fost văzut de nenumărați specialiști, dar nu m-a consultat nimeni"*, corespunde, unei realități cît se poate de obiective. *Bateria de analize, oricît de consistentă ar fi, nu va putea substitui niciodată valoarea cuvîntului, a logosului.* O analiză poate fi, după cum prea bine știm, eronată, falsificată de anumite circumstanțe, indiferent de buna reputație a specialistului care a efectuat-o. Această analiză nu își va putea dobîndi valoarea reală decît numai atunci cînd va fi interpretată în contextul psihologic individual, familial sau social. Atîta vreme cît leziunea depistată nu va fi interpretată în acest context, și comentată ca atare, ținînd cont de psihologia bolnavului, există în mod cît se poate de concret posibilitatea de a greși. *Fiecare ființă care suferă își conferă cu de la sine putere prerogativele unicatului. Din acest motiv fiecare vorbește de boala lui.* Această nuanță cu totul particulară nu este imprimată atît

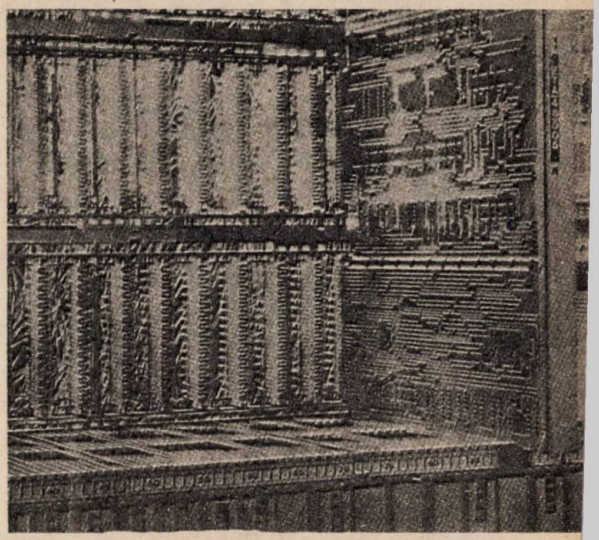

Structurile unui ordinator folosit în medicină

de boala însăși, cum am fi inclinați a crede cît de răsunetul psihologic pe care aceasta l-a declanșat. Din acest motiv, dacă diagnosticul, odată stabilit, nu este și explicat celui în cauză, și comentat în consecință de pe premizele acestei organice personalizări, și dacă același dignostic nu este plasat în cadrul familial și social, de asemenea propriu bolnavului în cauză, riscăm de a cunoaște gustul amar al ineficienței, al eșecului. *Nu este, așadar, totul, să pui un diagnostic corect, și tot corect să tratezi o ulcerație digestivă, de exemplu, dacă bolnavului în cauză nu i-ai dat și senzația certă a vindecării.* Iar această senzație, nu o vom da niciodată în condițiunile avariției comunicării de sine.

Consultul colectiv nu s-a dovedit nici el o soluție infailibilă și integrativă, așadar ideală. Medicii încorporați în grup, fie acest grup oricît de restrîns, nu încearcă pe deplin sentimentul responsabilității profesionale și personale, sentiment care, totuși, reprezintă coordonata cea mai definitorie a eticii medicale. Mai mult încă: într-o asemenea circumstanță ei au chiar tendința de a se pune la adăpostul imperfecțiunilor muncii de echipă, a responsabilității colective trunchiate, care—cel puțin în domeniul medicinii—nu este întotdeauna de bun augur.

Impasul în care se află medicina și care trebuie depășit, constă de fapt în criza sur-

i.T.H.R.
BUCUREȘTI

LA ODIHNA (Fragment)

Munte? Mare? Nu-i dilemă ci un cumul de regrete.
Că nu poți în două locuri să exiști concomitent:
Și pe plajă să te coacă raze ultraviolete
Și pe cărărui de munte, cățărat spre firmament.
Te așteaptă Vatra Dornei, Herculanele, Sovata,
Minunatele podgorii cu cunună de livezi,
Govora, Călimănești, Olănești, Căciulata,
Retezatul și Negoiul cu lungi cușme de zăpezi.

FL. IORDĂCHESCU

Pentru a evita „dilema"
Și pentru a rezolva problema...

Întreprinderea de turism, hoteluri și restaurante București, vă propune în tot timpul anului:

— excursii interesante
— concedii reconfortante
— clipe plăcute, în unitățile sale din București, Pădurea Băneasa și Pădurea Snagov.

Relații la telefoanele: 14 72 08 — 14 08 00
12 60 89 — 18 02 37

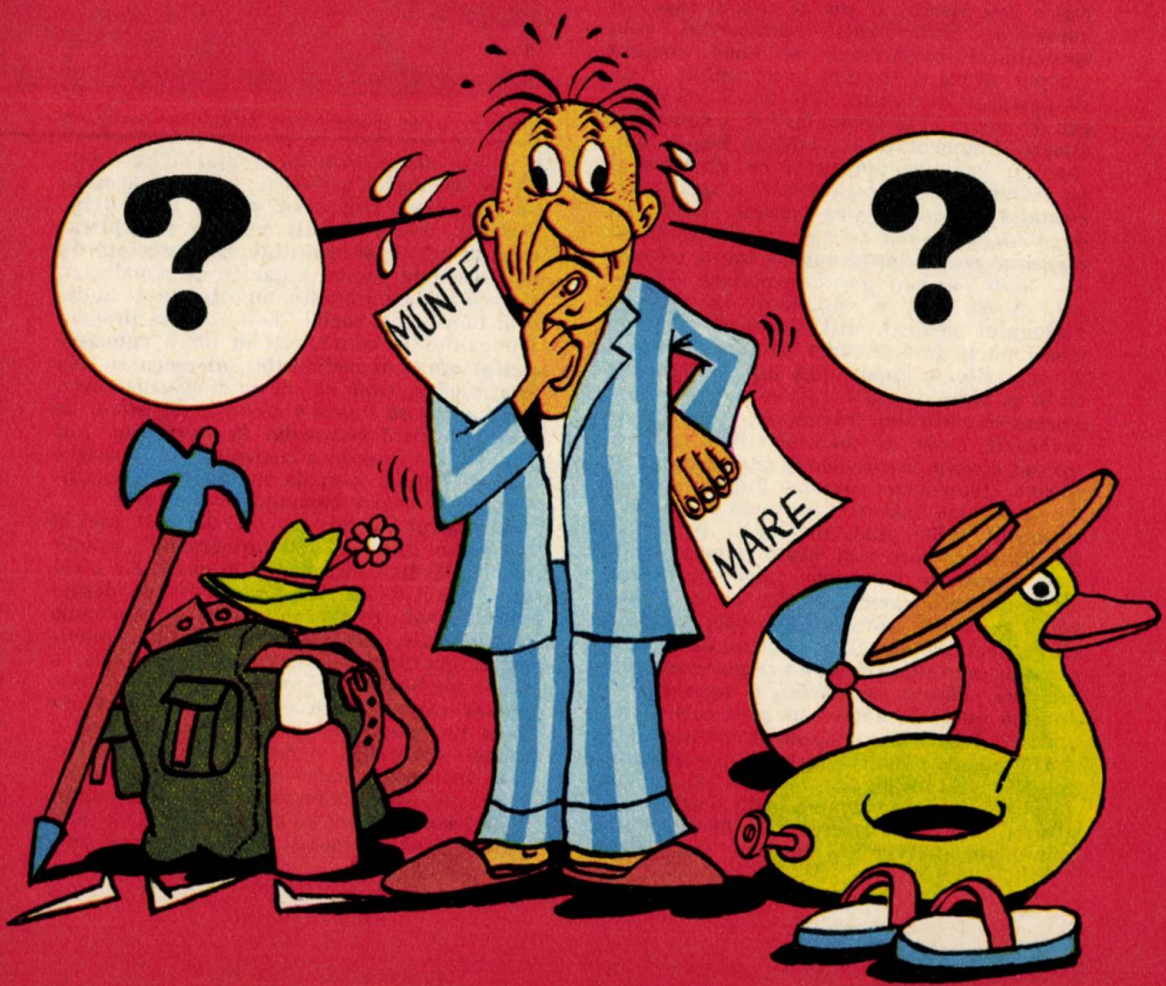

venită dintre știință și conștiință, dintre devalorizarea cuvîntului și supraevaluarea tehnicii. La știință și tehnică însă niciodată nu vom putea renunța, pentru că, de fapt lor le datorăm extraordinarele progrese și performanțe înregistrate de medicină. Dar nici la conștiința profesională care, cel puțin în această profesie, reprezintă cheia succesului. Punînd în acord funcțional știința și conștiința vom putea desființa acest paradox al acestei nobile profesii; paradox constînd din faptul că *deși medicul contemporan este incomparabil mai bine pregătit decît confratele lui de odinioară, nu îl depășește însă întotdeauna pe acesta, în ceea ce privește răsunetul pozitiv al demersului său, al intervenției sale.* Respectul mistic pe care bolnavii îl purtau odinioară medicului lor curant, reprezintă un argument de prim ordin pentru reabilitarea logosului pierdut, pentru reabilitarea ideii că *medicul este un remediu viu*, prin simpla sa prezență, prin simpla sa vorbire și încurajare. *Logosul și tehnica trebuie, așadar, aduse, la același nivel.* Acești factori trebuie să devină mîna dreaptă și mîna stîngă a medicului care ne consultă și ne tratează. Quo vadis, așadar, medicina? Tocmai spre această reconciliere și echilibrare. Via mișcare de idei, iscată în prolifica publicistică medicală pe seama acestei teme și cristalizată în concluzia enunțată mai sus, pledează tocmai pentru acest fapt.

ARCADIE PARCEK

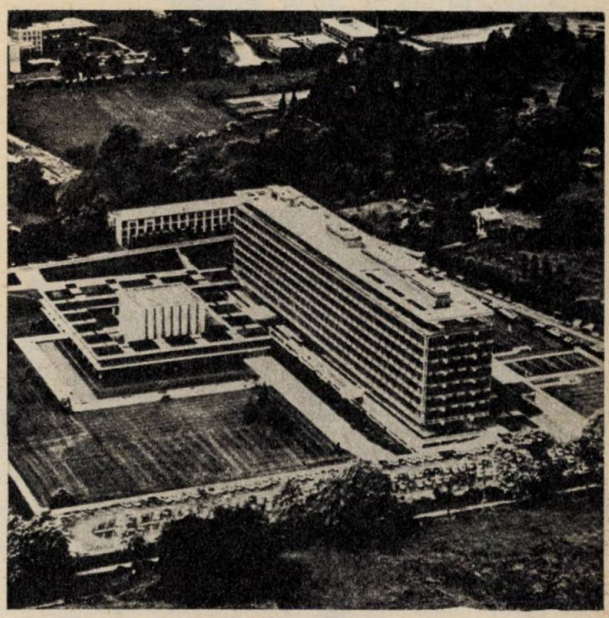

Clădirea O.M.S. de la Geneva unde este adăpostit statul major pentru supravegherea sănătății în lume

100.000 DE LILIECI ÎNTR-O SINGURĂ PEȘTERĂ !

Grandioasa intrare în peștera Șura Mare. Imagine luată de la o sută de metri din interiorul grotei

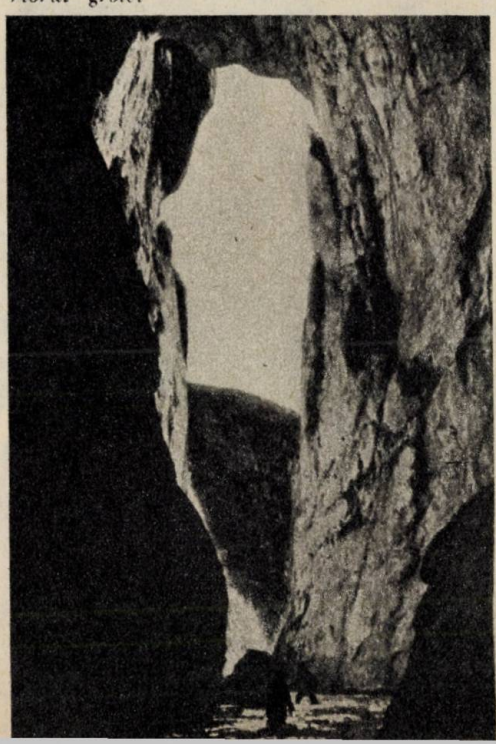

Locuitorii Țării Hațegului numesc Șura Mare peștera de la Ohaba-Ponorului, din care iese rîul Ohabei. Din cauza greutăților întîmpinate pe parcursul explorării acestei grote, speologii n-au reușit să înainteze, în decurs de aproape patru decenii, decît aproximativ cinci kilometri. Galeriile peșterii sînt acoperite pe mari porțiuni de apele subterane, care uneori ating plafonul, din care cauză exploratorii sînt obligați să se folosească nu numai de bărci pneumatice ci și de costume speciale și aparate de scafandri autonomi. O altă curiozitate a acestei grandioase grote, cu galerii supraetajate, este aceea că într-una din săli se află o imensă colonie de lilieci ce atinge cifra de 100.000. După părerea specialiștilor, este singura peșteră cunoscută pînă acum în Europa unde există un număr atît de mare de mamifere de acest gen. Aici liliecii stau iarna în hibernație și acoperă în așa mod pereții sălilor încît la un moment dat speologii au avut impresia că zidurile grotei sînt acoperite cu mușchi și numai atunci cînd liliecii au început să zboare și-au dat seama de numărul lor uriaș.

VIZITAȚI
SATUL DE VACANȚĂ CONSTANȚA

Pe litoral, unde se termină cartierul Tomis-Nord al orașului Constanța și începe stațiunea Mamaia se află un interesant complex turistic al cooperației de consum, Satul de vacanță Constanța. Frumusețea inedită a acestuia constă în faptul că este alcătuit din 25 unități de alimentație publică și cazare, construite în stilul gospodăriilor țărănești, fiecare reprezentînd specificul unui județ.

Într-o pitorească ambianță folclorică, aceste unități oferă oaspeților posibilitatea de a servi micul dejun, prînzul și cina, de a aprecia gustoasele mîncăruri tradiționale din diferite zone ale țării noastre.

Unele căsuțe, precum și un camping oferă și posibilități de cazare.

În cadrul Satului de vacanță funcționează magazine și standuri pentru desfacerea articolelor de plajă și sport, confecții, tricotaje, marochinărie, cosmetice, încălțăminte, articole de uz gospodăresc precum și o gamă bogată de articole de artizanat.

În fotografie: Casa dobrogeană

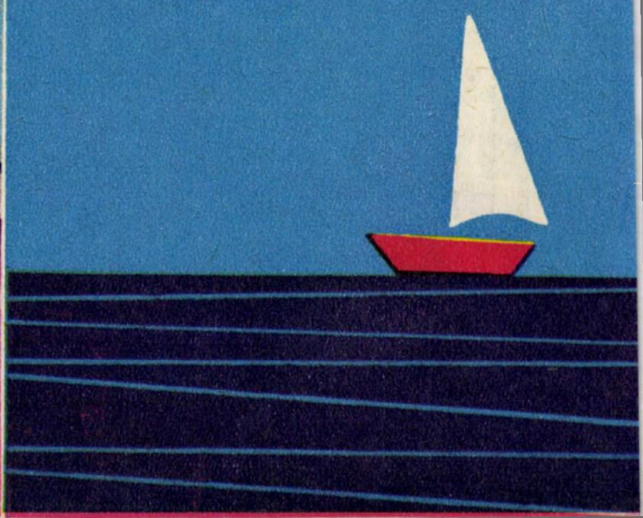

✱ Doriți să vă petreceți concediul, în această perioadă în una din stațiunile montane de mare frumusețe?

✱ Aveți vreo ocazie ce vă permite, fie și numai pentru 2—3 zile, să faceți o drumeție în zonele stăpînite de aerul pur al înălțimilor?

✱ Starea sănătății sau vîrsta dv. vă recomandă o cură balneară în stațiunile balneo-climaterice din țară?

Răspunsul potrivit la toate întrebările dv. vi-l pot oferi

OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM

publiturism

O șansă pentru fiecare de a petrece în acest anotimp un concediu plăcut la prețuri convenabile

Fiecare oficiu județean de turism, la sediul de reședință sau prin filialele, agențiile și punctele sale de valorificare, situate aproape de locul de muncă sau domiciliul dv., vă pune la dispoziție:

— bilete de odihnă și cură balneară;
— locuri la excursiile organizate în țară și străinătate;
— transport cu mijloacele preferate (autocar, microbuz, tren, avion)

PLANTELE MEDICINALE — IZVOR DE SĂNĂTATE

Natura a oferit omului numeroase remedii pentru a-şi apăra şi reface sănătatea. Printre ele, plantele medicinale au o faimă bine cunoscută. Dublînd valoarea acestor daruri naturale, ştiinţa a reuşit să asigure folosirea cea mai adecvată a plantelor pe care le găsim din abundenţă în jurul nostru, ca într-o imensă farmacie verde. Dintre plantele medicinale cunoscute sau mai puţin cunoscute, am ales cîteva pe care, folosind bogatele date puse la dispoziţie de o valoroasă carte apărută în acest an, „Farmacia naturii" de ing. agronom Florentin Crăciun, dr. farmacist Ovidiu Bojor şi biolog Mircea Alexan, le prezentăm în paginile ce urmează.

HAMEIUL

HAMEIUL (**Humulus lupulus**) are drept materie primă medicinală conurile de hamei formate din inflorescenţe femele de culoare verde-gălbuie, cu gust amar. Datorită cantităţii mari de substanţe amare pe care le conţine, hameiul este un stimulent tonic-amar iar prezenţa acidului lupulinic îi conferă proprietăţi sedative. Conurile de hamei intră în compoziţia ceaiurilor calmante şi sedative.

URZICA (**Urtica dioica**), cunoscută ca plantă medicinală încă din antichitate, a constituit obiectul unor cercetări recente care au confirmat calităţile sale diuretice, antidiareice, uşor hemostatice, antibronşitice. Poate fi folosită sub formă de infuzie. 3—4%, 2—3 căni pe zi

URZICA

SĂPUNĂRIŢA (**Saponaria officinalis**), plantă de cultură dar prezentă şi în flora spontană, în zona de şes şi de deal, conţine în special saponozide de natură triterpenică. Rizomii de săpunăriţă pot servi la prepararea unei infuzii 0,5—1,5%, 100 ml. pe zi, folosită intern precum şi a unui decoct 5% întrebuinţat extern — gargară, irigaţii — în cazuri de bronşite sau, extern, în oxiurază, faringită granuloasă.

RUŞCUŢA de primăvară (**Adonis vernalis**) este eficientă în insuficienţă cardiacă, tahicardie, extrasistole, tulburări neurovegetative, datorită glicozidelor cardiotonice pe care le conţin părţile aeriene ale plantei recoltate. Din planta uscată se prepară infuzie, extract, sirop, pilule, medicamente care se iau numai cu avizul medicului. Rezultate mai bune în tulburări neurovegetative se obţin prin asocierea tincturii de ruşcuţă cu tinctura de lăcrimioare şi valeriană.

MUŞTARUL NEGRU (**Brassica nigra**) are drept materie primă cu calităţi medicinale seminţele plantei de formă globuloasă. Acestea conţin în tegument mucilagii, lipide, proteine săruri minerale, colină, sinapină care-i dă gustul amărui. Principiul activ din muştarul negru este sinigrozidul. Are proprietăţi iritante, lacrimogene dar şi antibiotice, bactericide,

SĂPUNĂRIŢA

RUŞCUŢA

În magazinele cooperativelor de consum găsiți într-un sortiment bogat articole electrotehnice și de uz casnic: televizoare, aparate de radio, frigidere, mașini de spălat, mașini de cusut electrice, aspiratoare de praf, fiare de călcat, termoplonjoare, lanterne, lustre, veioze etc.

Vizitați magazinele cooperativelor de consum! Veți avea posibilitatea să alegeți articolele necesare pentru gospodăria dv.!

COOP

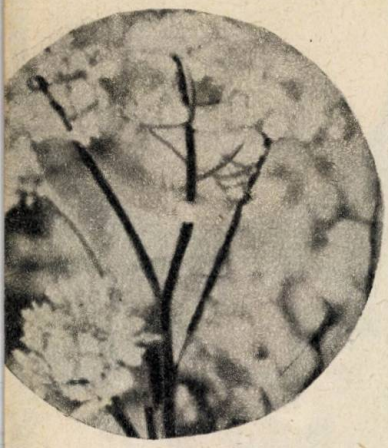

MUȘTARUL

în diluții foarte mari. Datorită mucilagiilor, făina de muștar micșorează proprietățile iritante ale principiului activ și este un bun revulsiv aplicat local, pe timp limitat.

USTUROIȚA (Alliaria officinalis), plantă din păduri umede, cu miros asemănător celui de usturoi este cunoscută în popor ca leac pentru astm (partea aeriană) iar semințele ca antiscorbutice și vermifuge. Semințele pisate pot fi folosite la fel cu făina de muștar.

SCORUȘUL DE MUNTE (Scorbus aucuparia), arbore ce crește pînă la 15 m., oferă prin fructele sale roșii cu semințe alungite, o compoziție pe care medicina populară o recomandă în reumatism, ca diuretic, antitusiv, hemostatic și adjuvant în tratamentul tuberculozei. Datorită taninilor pe care-i conține, scorușul are însușiri astringente iar datorită vitaminei C, este antiscorbutic.

USTUROIȚA

ROSTOPASCA (Chelidonium majus) este folositoare prin ramurile și tulpinile sale tinere recoltate în timpul înfloririi, prin frunzele și florile sale galbene. La locul de tăiere al plantei curge un suc viscos, portocaliu. Alcaloizii plantei, în special chelidonina și homochelidonina au acțiune sedativă și narcotică asupra centrilor nervoși superiori, acțiune deprimantă asupra miocardului. Prin alte substanțe, stimulează respirația, coboară presiunea arterială sau diminuează tonusul musculaturii intestinale netede. Extractele totale din această plantă au remarcabile efecte antibiotice pe un număr mare de germeni patogeni. Poate fi folosită sub formă de pulbere, maximum un g. pe zi (luată de patru ori) sau infuzie, maximum 200 ml. în 24 ore.

HREANUL (Armoracia rusticana) are în popor faima de medicament împotriva scorbutului (rădăcini de hrean) sau în inflamații ganglionare, bronșite, cataruri pulmonare, astm, maladii cronice ale pielii, gingivite, reumatism, dureri de cap, chiar tuberculoză.

MĂCEȘUL DE MUNTE (Rosa pendulina) este o specie care va căpăta o mai mare răspîndire pentru bogatul său conținut în vitamina C, pe lîngă celelalte vitamine A, BB, P, K, tanin, acid citric și malic, pectine, ulei volatil, ulei gras, flavonoizi, carotenoide, săruri minerale etc. Indicat sub formă de pulbere, 3–5 g. pe zi, sau infuzie 2–5%, 2–3 căni pe zi, în hipovitaminoză C și ca diuretic.

CRUȘÎNUL (Rhamnus frangula) conține în scoarța sa o serie de substanțe, în special derivați antracenici, care îl indică drept laxativ, purgativ. Scoarța de crușin intră în compoziția ceaiurilor hepatic nr. 2, laxativ antihemoroidal, laxativ nr. 2, în pulberea laxativă - purgativă, pulberea de licviriția compusă, în Ulcerostrat, iar sub formă de extract uscat, în Carbocif, Cortelax, Laxatin etc.

SCORUȘUL DE MUNȚE

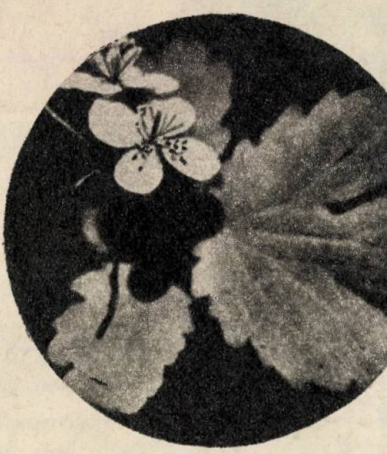

ROSTOPASCA

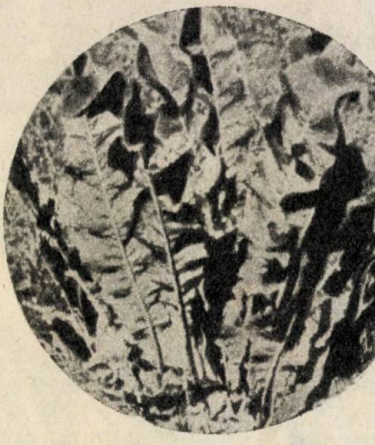

HREANUL

MĂCEȘUL DE MUNTE

CRUȘINUL

RĂCHITANUL (Lythrum salicaria), plantă a locurilor mlăștinoase, prezintă ca materie primă medicinală atît părțile aeriene superioare înflorite cît și florile de culoare roșie-violetă. Extractele din plantă au acțiune astringentă, antidiareică și inhibantă asupra dezvoltării florei microbiene patogene intestinale. Se folosește intern, sub formă de decoct, pulbere sau extract fluid, în diareele bacilare. Se recomandă și la sugari. Extern, este un astringent și un cicatrizant, în special în ulcere varicoase. Răchitanul intră în compoziția ceaiului antidiareic.

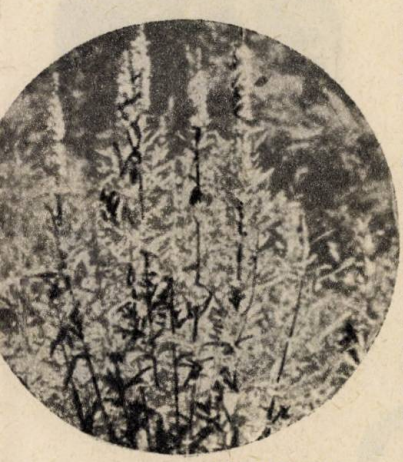

RĂCHITANUL

TRIFOIUL ROȘU (Trifolium pratense), specie ierboasă specifică a pășunilor, fînețelor, cu flori de culoare violacee, este utilizat în medicina populară ca expectorant, diuretic și antidiareic. Se folosește și extern, sub formă de cataplasme, ca emolient.

TRIFOIUL ROȘU

NĂPRAZNICUL (Geranium robertianum), plantă cu miros neplăcut ce crește în pădurile de molid și fag, la altitudini de 600–1 300 m. este un vechi remediu popular pentru tratamentul contuziilor datorită conținutului bogat în tanin și ulei volatil. Infuzia și extractul, preparate din părțile aeriene ale plantei recoltate la începutul înfloririi și apoi uscate, sînt indicate și în stomatite, afecțiuni bucofaringiene. A fost recomandată și ca medicament intern pentru tuberculoză și diabet (datorită taninilor) și ca astringent diareic.

SCUMPIA (Cotinus coggygrya) are un conținut mare de tanin în aparatul său vegetativ. În medicina populară, se întrebuințează scoarța de scumpie ca antiseptic și astringent.

ANGELICA (Angelica archangelica) raritate floristică ocrotită de lege, oferă prin rizomi și rădăcini, substanțe ce au efecte în anorexii, dispepsii, enterite (infuzie sau decoct).

Extractele din rădăcină au acțiune antibiotică.

OMAGUL (Aconitum tauricum și Aconitum callibotryon fiind cele mai răspîndite specii în flora noastră) plantă ce crește în general, la peste 800–1 000 m înălțime, are efecte asupra organismului, în special datorită prezenței alcaloizilor de tip aconitic. În doze terapeutice, tinctura din tuberele plantei influențează trigemenul, are acțiune analgetică și inhibă reflexele de tuse. Dozele mici măresc secrețiile digestive și respirația. Dozele mari au efect contrar. Întrucît aconitina este o otravă puternică, produsele farmaceutice realizate din tubere de Aconitum sînt utilizate după indicația medicului, după o dozare precisă, în nevralgii ale trigemenului, dureri faciale, sciatică, laringite, bronșite, gripă, tuse convulsivă etc. Ele intră în compoziția Sirogalului, Sirogalului cu efedrină și a Tusomagului.

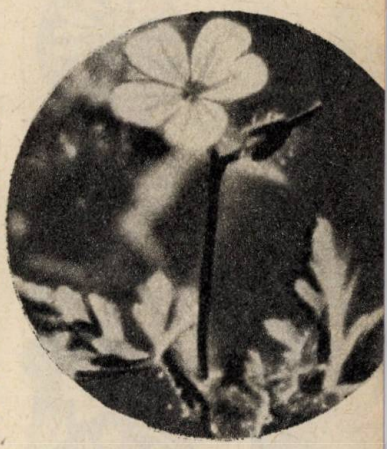

NĂPRAZNICUL

ANGELICA

OMAGUL

Unitățile de producție și prestări de servicii ale Cooperației de consum realizează o gamă largă de bunuri de consum și articole de amintiri turistice, artizanat și artă populară din lemn, ceramică, sticlă metalizată, cusături și țesături naționale, covoare românești, cojoace-pieptare, articole din fier forjat, împletituri din răchită și paie, precum și altele.

Toate aceste articole se găsesc de vînzare în unitățile de prezentare și desfacere ale Cooperației de consum, „HERMES" în București și în întreaga țară.

COOP

COPIILOR LE PLAC DULCIURILE!

Dulciurile sînt și o bogată sursă a energiei. Iată de ce vă sugerăm să le dați copiilor dv:

- Bomboane umplute cu lapte, praline și fructe, caramele cu lapte, cacao și fructe, drajeuri simple sau amandine, prodo-drops, mentoprat;
- Șerbet de făină de fructe și cacao;
- Specialități de ciocolotă cu interior de gem și dulceață;
- Specialități de ciocolată Zoo, Ioana, Carmen, Bicaz, Ialomicioara, Parc, Favorit.

Sursa bucuriilor pentru copiii dv. se află în magazinele comerțului de stat.

HERMAN VALTER, Hunedoara:
„M-am murdărit...“

NICOLAE PETREA, București:
„Bistrițeanca“

FRANCISC FINTA, Timișoara:
„Ce fată frumușică are mama“

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

AUREL LEONTE, Suceava:
„În vacanță la bunica“

C. TEODORESCU, Rm. Vîlcea:
„Eu am fost cuminte...“

SCANDALUL LOUIS ROUGEMONT

Într-una din zilele lunii iunie a anului 1898, impovărat de cei peste 70 de ani, destul de modest îmbrăcat, Louis de Rougemont deschidea ușa directorului revistei „Wide World Magazin" căruia îi întinse biletul de recomandație al unui vestit explorator al timpului. Directorul îl citi: „Îți trimit un om ce-ți va spune lucruri care, dacă sînt adevărate, vor uimi lumea".

Împreună cu mai mulți colaboratori ai revistei, directorul îl ascultă pe bătrîn. Chiar de la început povestea lucruri într-adevăr uimitoare. Trăise 30 de ani printre triburile de canibali din Australia și însurîndu-se cu o sălbatecă, ajunsese chiar șeful unui trib.

Revista convocă imediat oameni de știință, în special geografi și antropologi pentru care, la vremea aceea, Australia era o enigmă. La întrebările care i se puneau, tuturor, Louis de Rougemont le dădea răspunsuri de un interes excepțional. Revista se grăbea să le publice în ediții speciale iar bătrînul devenise repede cunoscut în întreaga Anglie.

Pentru o verificare mai riguroasă a autenticității celor declarate, Louis este pus față în față cu un grup de exploratori și marinari. După confruntare, aceștia au atras atenția asupra unor nepotriviri de date în povestirile bătrînului. Efemerul triumf al lui Louis de Rougemont lua sfîrșit. Cei care-i făurise un renume se grăbeau, prin ziare și conferințe, să afirme că au fost induși în eroare.

Izbucnise scandalul Louis de Rougemont! Nimeni nu-l mai asculta. S-a retras departe de lume și, în vara anului 1921, muri ca un necunoscut într-un spital din Kensington.

Nu mult după moartea sa, expedițiile care se întorceau din nordul Australiei arătau că, într-adevăr, existau insulele de mărgean despre care le povestise Louis de Rougemont, că existau pești uriași cu dinți fierăstrău, că existau triburi canibale. Pentru autenticitate, exploratorii filmaseră toate acestea inclusiv alergările sălbaticilor călare pe uriașe broaște țestoase (lucru pentru care Louis fusese ironizat). La întoarcere, toate expedițiile confirmau tot ce povestise bătrînul. O singură greșeală făcuse în povestirile sale Louis de Rougemont: pentru că în pustietatea Australiei pierduse noțiunea timpului — nu trăise printre sălbateci 30, ci 40 de ani.

CORNEL TABACU

DIN ISTORIA MEDICINEI ROMÂNEȘTI

• *Un azil-spital orășenesc* este atestat în anul 1366 la Cluj. Iar la Brașov un așezămînt asemănător în anul 1385.

• *În anul 1405* într-un spital din Oradea se foloseau pentru tratarea bolnavilor apele termale.

• *Prima farmacie* semnalată în țara noastră a existat la Sibiu și a început să funcționeze înainte de anul 1494, cînd era condusă de farmacistul Johannes.

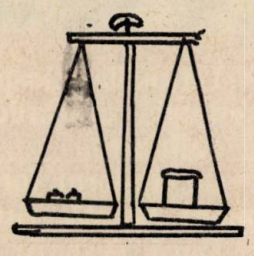

• *Apele sulfuroase de la Căciulata* sînt semnalate în anul 1515, arătîndu-se că lîngă Cozia, dintr-un izvor curge „apă de pucioasă".

• *În anul 1530* medicul orașului Brașov, S. Pauschner, a publicat la Sibiu prima lucrare cu caracter medical realizată în țara noastră. Era o broșură cu sfaturi împotriva ciumei.

• *În anul 1540* apare pentru prima oară termenul de „dohtor". El figura în scrisoarea trimisă la Brașov de Radu Paisie, care cere să vie „dohtorul" Gheorghe „cu ierburi de toate boalele".

• *Primele bresle* ale bărbierilor-chirurgi din Sibiu, Brașov, Bistrița, Sighișoara și Mediaș au fost organizate în anul 1550.

În ziua de 4 martie 1565 cinci femei au fost arse de vii fiind acuzate că au practicat vrăjitoria. Dramaticul eveniment s-a petrecut la Cluj și după aceste autodafeuri au urmat și altele în Transilvania.

• *În catastifele vistieriei domnești* din Alba Iulia figurează primul chirurg militar român — Marco vraciul — care făcea parte din oastea lui Mihai Viteazul.

• *În anul 1652* apare în Țara Românească o pravilă ce purta titlul „Îndreptarea legii". Aici s-au dat numeroase referințe din domeniul medicinei.

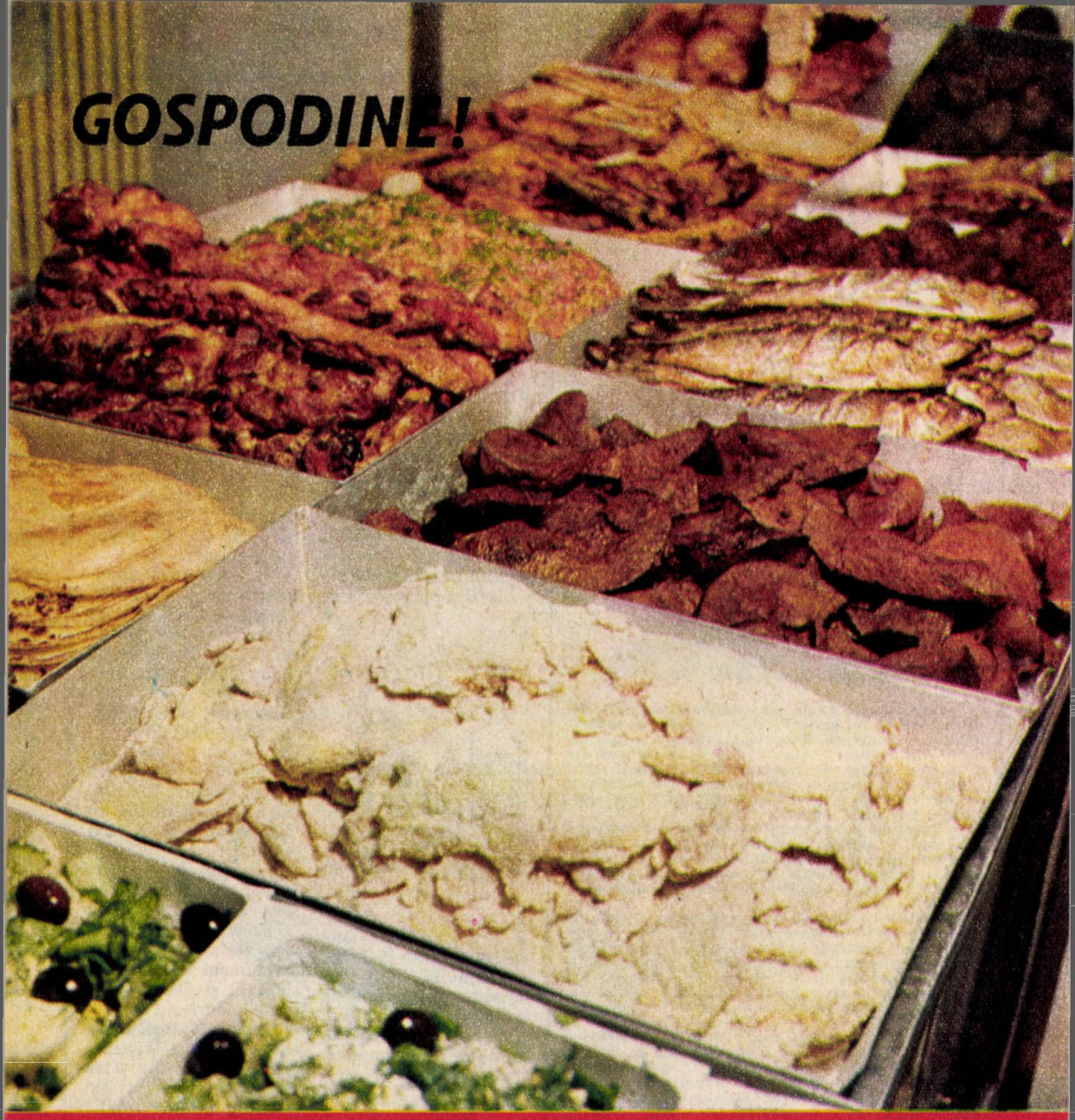

RECOM

Unitățile „Gospodina“ vă ajută să economisiți timp și energie oferindu-vă preparatele și semipreparatele lor culinare.

Cu ajutorul lor într-un timp „record“ veți pregăti o masă bogată, variată și foarte gustoasă.

Dacă deveniți cumpărătoare permanente ale preparatelor și semipreparatelor culinare tip Gospodina, veți constata cu plăcută surprindere că dispuneți de mai mult timp liber!

Zilnic proaspete produsele culinare „Gospodina“

DESEN INCOMPLET

UNA DINTRE CELE PATRU VIGNETE AFLATE ÎN PARTEA DIN DREAPTA (NUMEROTATE DE LA 1 LA 4) POATE FI FOLOSITĂ PENTRU A COMPLETA DESENUL PRINCIPAL, RESPECTIV DREPTUNGHIUL DIN CENTRU. DV. ȘTIȚI CARE-I VIGNETA NECESARĂ?

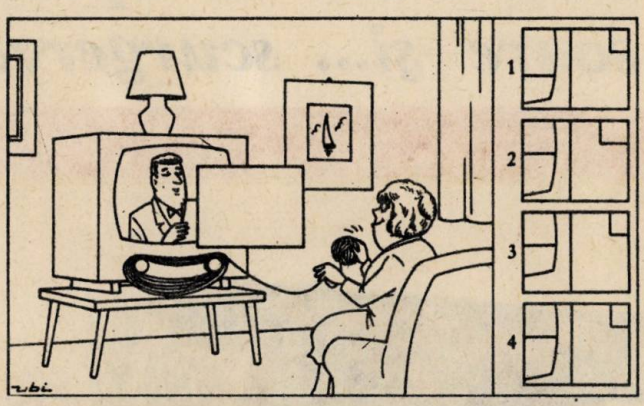

TREI CASETE IDENTICE

Indicați prin coordonate (1-a, 3-d etc.) care sînt cele trei casete identice ale desenului.

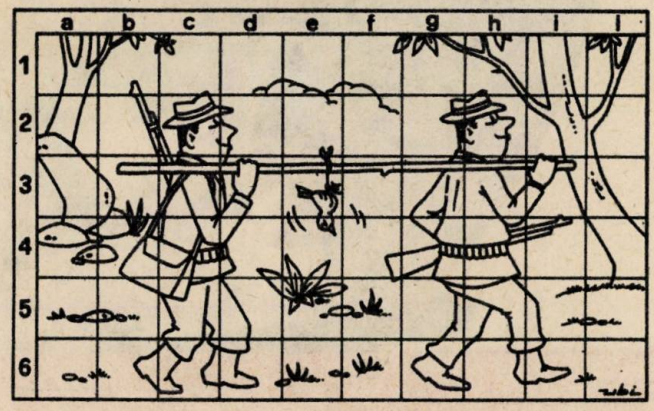

CINCI FRAGMENTE

Cu ajutorul sistemului de coordonare (1—E, 5—G etc.) determinați care dintre numeroasele pătrățele corespund identic cu cele cinci aflate pe marginea din dreapta. (Menționăm că cele cinci fragmente pot fi orientate în diverse direcții)

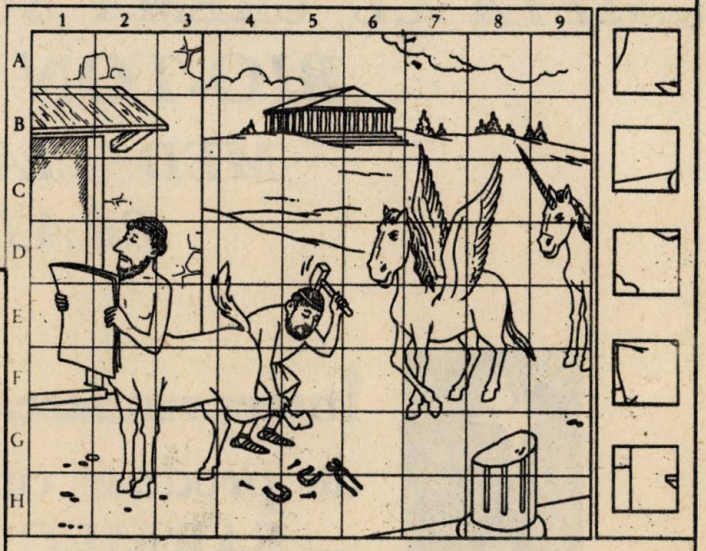

DEZLEGĂRI

DESEN INCOMPLET

Vigneta nr. 4

TREI CASETE IDENTICE

3-a, 4-l, 5-d

CINCI FRAGMENTE

D—4, H—7; A—6; F—3; B—3.

BIO-TON vă apără de vînt, soare şi... scurgerea anilor

CASETA CU CREMA SUPERGRASĂ BIO-TON

MEDALIA DE AUR – BRATISLAVA '77

farmec

Întreprinderea
de produse cosmetice
– FARMEC Cluj-Napoca

MODA
la toate vîrstele

Moda iubește mișcarea, schimbarea... De aceea poate, se joacă adesea cu centimetrii care fixează lungimea rochiilor, trece cu dezinvoltură de la fusta dreaptă și strîmtă la cea în pliuri sau cloșuri elegante ce dau grație mersului și libertate mișcărilor. De aceea, poate combina „savant" și capricios culorile, formele, începînd cu piesele „grele" ale îmbrăcămintii și terminînd cu accesoriile, cu farmecul lor capabil să transforme cea mai simplă rochie.

În anul pe care-l așteptăm să bată la porțile vremii peste puține zile, moda continuă să ofere o extraordinară libertate în alegerea liniei, stilului care ne convin. Specialiștii ne lasă să întrevedem o mare varietate de modele pentru toate vîrstele, pentru toate siluetele, cu preferință totuși, pentru „genul slab". Moda anului ce vine nu mai e cu precădere tinerească, așa cum s-a mai întîmplat acum cîtva timp — vă amintiți poate — cînd scurtimea fustei punea la grea încercare pe cele dornice să fie moderne dar nu cu ostentație. Rochii drepte sau largi, pliseuri sau cloșuri, mîneci clopot sau chimono, jachete lungi, culori uni, stricte sau chiar mohorîte dar și imprimeuri explozive, sandale negre sau bleumarin dar și sahariene albe, flori și mărgele, nasturi și fermoare pe nenumărate buzunare și buzunărașe, totul se armonizează ca într-o vitrină aranjată de un decorator talentat. Capriciile sezoniere care mai lansează o culoare, o tăietură specială, un accesoriu de ultimă oră se păstrează însă în nota universală a modei actuale care, nu abdică de la caracterul ei multifuncțional, de la generozitatea manifestată față de vîrste. În general, ea optează net pentru eleganța sobră, agrementată de amănunte originale, își menține părerea asupra lungimii ce acoperă bine genunchii, promovează materialele ușoare, suple, din care nu lipsesc jerseul și mătasea, recomandă imprimeurile pentru orice oră a zilei.

Ne-am propus să vă oferim în planșele care urmează, idei pentru o îmbrăcăminte modernă, marcată de caracterul ei practic, cu o notă aparte de eleganță, pentru orice oră din zi și pentru orice membru al familiei. Dacă am dat preferință modelelor pentru femei, nu am uitat pe cele masculine sau pe cele destinate copiilor. În speranța că modelele noastre vă vor inspira, vă rămîne totuși să faceți ajustările necesare, în funcție de schimbările pe care le mai poate suferi, în cursul anului 1978, moda care iubește atît de mult mișcarea, noutatea...

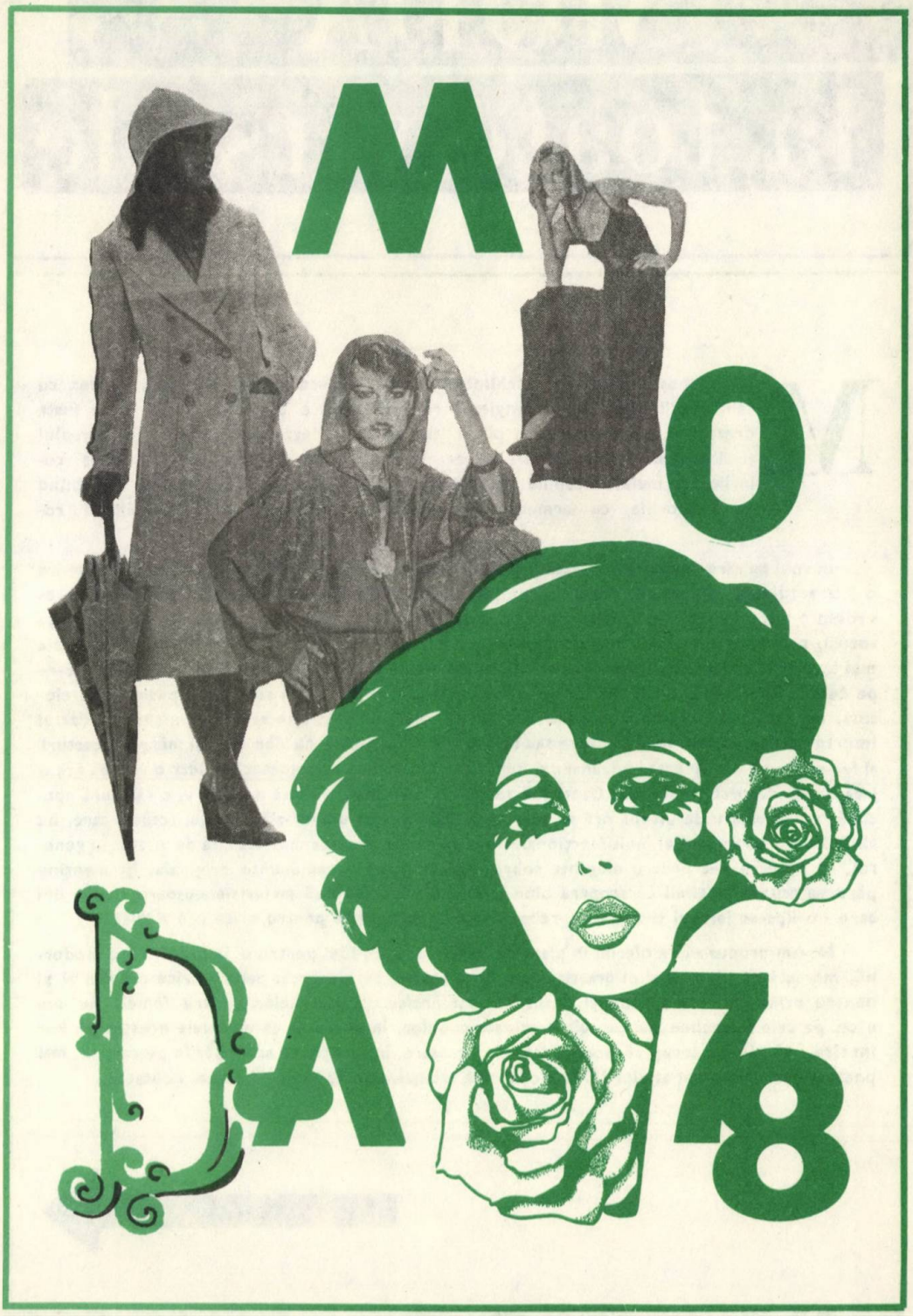
MODA